

Vlaams
Parlement

vergadering **C73**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 8 december 2020

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de bouw van een ethyleen- en propyleenfabriek in de Antwerpse haven – 104 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over stimuli voor de markt van kunststofrecycalaat – 120 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Freya Perdaens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de impact van de prijsdaling van kunststof op de circulaire economie – 216 (2020-2021)	8
VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de kritiek van de Europese Commissie op het pesticidebeleid van de Belgische en Vlaamse overheden – 179 (2020-2021)	14
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de luchtkwaliteit in Vlaanderen – 196 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het beroep van de Vlaamse Regering in het proces over haar luchtactieplan – 238 (2020-2021)	18
VRAAG OM UITLEG van Bart Dochy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de verplicht gescheiden ophaling van gft – 244 (2020-2021)	24
VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de verspreiding van exoten via de luchtvaart – 293 (2020-2021)	27
VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over mestverwerking en digitale debietmeters – 348 (2020-2021)	31
VRAAG OM UITLEG van Freya Perdaens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over stofhinder bij asbestverwerking – 387 (2020-2021)	36
VRAAG OM UITLEG van Piet De Bruyn aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het Vlaams Actieprogramma Ecologische Ontsnippering – 307 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de zware impact van het wegverkeer op de wolvenpopulatie – 397 (2020-2021)	39

VRAAG OM UITLEG van Bart Claes aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de wintervoedselvoorraad van de wolven

– 659 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Lode Ceyskens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over een kader voor potentiële probleemwolven in Vlaanderen

– 707 (2020-2021)

45

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de bouw van een ethyleen- en propyleenfabriek in de Antwerpse haven – 104 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik heb een vraag over de overcapaciteit in de ethyleenproductie. Een nieuw rapport van Carbon Tracker over de toekomst van plastics en de impact van de sector op de financiële markten is vernietigend voor investeringen in de kunststofproductie.

De petrochemische industrie wordt nu al geconfronteerd met recordbodemprijzen voor plastic als gevolg van de enorme overcapaciteit. En toch is ze van plan om het aanbod voor het gebruik van nieuw plastic in de komende vijf jaar met een kwart uit te breiden tegen een kostprijs van minstens 400 miljard dollar. Dit betekent enorme verliezen voor investeerders.

Het rapport berekende dat de toenemende druk om het gebruik van plastic te beperken – nu een wereldwijde publieke zorg – de groei van de vraag naar nieuw plastic kan doen dalen van 4 procent per jaar tot minder dan 1 procent, met een piek in 2027. Dat staat in schril contrast met de groeiscenario's van de plasticindustrie, die ervan uitgaan dat de vraag naar kunststoffen de grootste motor van de groei van de vraag naar olie zal zijn, die respectievelijk 95 procent en 45 procent van de groei tot 2040 zal uitmaken, onder meer omdat de vraag naar olie in de transportsector afneemt.

In het rapport is ook te lezen wat dit betekent voor de productie van ethyleen, een van de belangrijkste basiselementen voor kunststof. Daar is vandaag al een probleem van overcapaciteit, en dat zal alleen maar toenemen. Dat zie je ook in de grafiek die ik bij mijn vraag om uitleg had gevoegd, maar ik zie dat die niet op de documenten staat. Een vergelijkbaar scenario gaat op voor de propyleenproductie.

Ik zal even de cijfers citeren. Volgens Wood Mackenzie bedroeg de wereldwijde vraag naar ethyleen in 2019 162 miljoen ton, terwijl gegevens van Nexant de totale capaciteit in 2019 schatten op 180 miljoen ton. Bovendien stelt Bloomberg dat de geplande uitbreiding van de ethyleencapaciteit in 2020 13 miljoen ton bedraagt, en de totale geplande capaciteitsgroei over de vijf jaar tot 2024 49 miljoen ton. Wood Mackenzie voorspelt een daling van de polymeervraag in 2020 met 4 procent. Als dit ook voor ethyleen geldt, dan betekent de combinatie van een snel stijgend aanbod en een dalende vraag dat de overcapaciteit eind 2020 37 megaton bedraagt. Tenzij de industrie haar uitbreidingsplannen wijzigt, zal de overcapaciteit alleen maar toenemen.

De Vlaamse overheid steunt de bouw van een nieuwe ethyleen- en propyleenfabriek in de Antwerpse haven, Project One van INEOS. Het megaproject zou in aanmerking komen voor 16 miljoen euro Vlaamse subsidies, waaronder ecologie-steun. Via de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) deed de Vlaamse overheid een opmerkelijke waarborg tot maximum 500 miljoen euro, maar de exacte omvang is niet publiek. Daarnaast dreigt het project een blijvende invloed te hebben op het toekomstige Vlaamse milieu- en klimaatbeleid. Bovendien spreekt men hier duidelijk van een vorm van 'carbon lock-in': door een aanbod te creëren gaat men ervan uit dat de vraag ook zal stijgen.

Als blijkt dat de geplande investeringen niet rendabel zijn en niet afgestemd op ons klimaatbeleid, en ook niet de beloofde banen zullen opleveren, bent u dan

bereid, minister, om die beslissing opnieuw in de weegschaal te leggen en na te denken over een andere beslissing met betrekking tot Project One, als al die elementen samen wijzen op de realiteit en een bedreiging zijn voor de komst van dat nieuwe project?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Bedankt, collega, voor uw vraag: "Als blijkt dat de geplande investering niet rendabel zal zijn, bent u dan bereid om op de beslissing van vergunning terug te komen?". Ik denk dat u weet dat wat vergunningverlening betreft, ik als minister van Omgeving de ingediende vergunningsaanvragen of beroepen moet aftoetsen aan de toepasselijke wetgeving, zoals de regelgeving inzake ruimtelijke ordening, de milieuwetgeving, de VLAREM-normen (Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning), het Bosdecreet, enzovoort. Ik ga hier, net als in alle andere dossiers, niet vooruitlopen op toekomstige aanvragen of lopende procedures. Elk dossier zal op basis van de stukken en de inhoud worden beoordeeld en worden getoetst aan de wetgeving.

Hierbij wens ik wel te benadrukken dat de wet nageleefd moet worden. De economische rendabiliteit van een vergunningsproject dient niet te worden beoordeeld door de vergunningverlenende overheid. De rechtspraak van de Raad van State en de Raad voor Vergunningsbetwistingen bevestigt dit ook. Of een bepaald project beschikt over voldoende financiering of economisch winstgevend zal zijn, dient niet te worden beoordeeld in een omgevingsvergunning. Het zou onwettig zou zijn als ik dat zou willen doen. Alle leden van het parlement willen dat ik de wet naleef en dat wil ik ook in dit dossier doen. Een vergunning intrekken om economische redenen is dan ook niet toegestaan door de wetgeving. Ik ga dat niet onwettig doen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik vraag uiteraard niet dat u iets onwettigs doet. Ik stel alleen vast dat het eerste deel van de vergunning al is vernietigd. Ik heb wel heel veel vragen bij de storende impact van dit project. En ik heb ook vragen over het ontegensprekelijke effect van dit project op ons verbruik van kunststof. Ik vraag dat dit aspect mee in overweging wordt genomen bij de vergunningverlening.

Maar ik heb over het verbruik van plastic een aanvullende vraag. Europa legt een plastictaks op van 0,8 cent per kilogram niet-gerecycleerd plastic. Rekeningen tonen aan dat dit voor België zou betekenen dat er 140 tot 150 miljoen euro betaald zou moeten worden. De lidstaten kunnen zelf kiezen hoe ze die taks zullen invullen. Er zijn verschillende mogelijkheden om die taks in te zetten. Men zou kunnen beslissen om de concurrentiepositie van recyclaten ten opzichte van virgin plastics te versterken door bijvoorbeeld virgin plastics extra te belasten. Men zou kunnen beslissen om op wegwerpproducten als bekers en voedselverpakkingen zoals in de Europese Single-Use-Plastics-richtlijn wordt opgelegd, een extra belasting te heffen. Men zou ook kunnen beslissen om bedrijven die virgin plastics gebruiken, hoger te belasten. Dat zijn drie manieren hoe wij die taks zouden kunnen gebruiken. Dat zijn allemaal manieren om recyclagebedrijven, die werken met recyclaten in tegenstelling tot het Project One waar men wil werken met virgin plastics, meer kansen te geven. Dat is toch de richting waar wij naartoe willen. Mijn vraag is dan ook, minister, wat is uw houding daartegenover? Hoe gaat Vlaanderen zich in dat debat opstellen? Ik denk dat het belangrijk is dat wij de recyclagesector kansen geven in Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Ik wou mij graag aansluiten bij de vraag, maar vanuit een andere invalshoek. De strikt legalistische redenering van de minister dat zij de vergunningverlener is en dus niet over de rendabiliteit mag beslissen, daar kan ik nog enigszins inkomen. Maar die staat natuurlijk wel haaks op het feit dat de Vlaamse Regering, die toch een college is, niet alleen de vergunningverlener is, maar ook de subsidieerder en de partner is in dit project. Als u aan de ene kant uw grote onafhankelijkheid wilt blijven belijden, kunt u mij dan uitleggen waarom u tegelijkertijd aan dit project, waarvoor u vergunningen moet afleveren en dus objectief moet oordelen, eigenlijk al toegezegd hebt om 16 miljoen euro ecologie-steun te geven en waarom PMV, die toch een instelling van de Vlaamse Regering is, al voor 500 miljoen euro financiële waarborgen heeft gegeven? En dat allemaal voor een project dat eigenlijk in grote mate haaks staat op het beleid dat u zelf zegt na te streven, namelijk aan de ene kant CO₂-uitstoot reduceren en aan de andere kant hergebruik en circulaire economie, zeker op het vlak van plastics, stimuleren.

De vraag die hier eigenlijk gesteld zou moeten worden, is waarom de Vlaamse Regering geld en steun geeft aan een project dat haaks staat op wat ze zelf beweert na te streven. In welke mate kunt u dan in godsnaam nog een objectieve vergunningverlener zijn van een project waarvan u zelf op voorhand beslist hebt om er geld in te steken en er cadeaus aan te geven? Dat is des te eigenaardiger, minister, aangezien op andere vragen, als het bijvoorbeeld gaat over het beter isoleren van woningen van Vlamingen, uw standaardantwoord is: 'zeg mij waar het geld vandaan moet komen, want dat kost allemaal geld, dat moet allemaal betaald worden'. Wel, de subsidies aan INEOS moeten ook betaald worden. Indien het project verlieslatend zal blijken te zijn en de waarborg geactiveerd wordt, zal die 500 miljoen euro ook betaald moeten worden. Kunt u mij misschien eens uitleggen waarom u voor dat soort dingen wel geld hebt met de Vlaamse Regering, en voor het comfortabeler en energiezuiniger maken van woningen van Vlamingen nooit geld hebt? Dat lijkt mij de interessante vraag, waar ik toch graag van u een antwoord op zou hebben.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik denk dat de twee vraagstellers mij toch willen verleiden om een of andere uitleg te geven. We hebben ook de discussie gehad over de gascentrales, die trouwens tot vier keer meer CO₂ zullen uitstoten dan INEOS. Ook in dat dossier heb ik altijd gezegd dat ik de vergunningverlenende overheid ben en de wetgeving zal naleven. Of je nu voor of tegen bepaalde projecten bent, dat is voor jullie rekening – ik ken jullie standpunten daarover – maar ik zal de wetgeving moeten naleven. Collega Tobback, het is niet omdat een bepaald project subsidies krijgt van PMV, dat ik niet moet kijken of de milieunormen in orde zijn, of het ruimtelijk past, hoe het zit met ontbossing. Dat zijn allemaal aspecten waar ik, los van het financiële, niet over oordeel. Dat zit ook niet in de wetgeving. Ik moet gewoon doen wat in de wetgeving staat. Het kot zou te klein zijn, denk ik, collega Schauvliege, als ik bij de gascentrales zou gaan zeggen: 'te veel dit en dat, te veel CO₂ en te veel uitstoot'. Neen, ik zal de wet altijd naleven. Dat is ook wat men verwacht in het geval van vergunningen. Ik ga ook niet vooruitlopen op het aantal zaken.

Ik moet collega Schauvliege wel corrigeren. U sprak daarnet over de vernietiging van de vergunning. Dat klopt niet. Ik vind dat een parlementslid toch wel de juiste zaken moet aanbrengen. Het gaat over de schorsing inzake de ontbossing. Dat is iets totaal anders dan het vernietigen van een vergunning. Ik sta erop dat ook collega-parlementsliden de juiste informatie verschaffen, of dat nu in de commissievergadering is of naar de buitenwereld toe.

Wat de vraag rond die plastic-heffing betreft, dat is in eerste instantie de bevoegdheid van het federale, maar het spreekt voor zich dat ik natuurlijk vanuit Vlaanderen ook contact zal opnemen met de federale collega's om te kijken hoe men dat daar gaat doen. Uiteraard is er ook de inbreng vanuit Vlaanderen: de recyclagesector, de recyclagehub, waarvoor in het kader van de relance ook extra middelen vrijgemaakt zijn. Wij willen in Vlaanderen koploper blijven in Europa. In dat opzicht ga ik zeker samenzitten met de federale collega.

Collega Tobback, wat de renovaties van woningen betreft, toch even corrigeren: de Vlaamse Regering maakt daar heel veel geld voor vrij, in het kader van de relance nog eens bijna een half miljard euro extra. Beweren dat we niets doen voor particulieren, dat is natuurlijk uw taak, u bent de oppositie, u bent een populist, u mag dat doen. Maar ik zal beleid voeren, dat is ook wat men verwacht van een minister.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Wij steunen natuurlijk de idee dat Vlaanderen koploper wordt en blijft als het gaat over recyclage. Wij maken u er alleen heel duidelijk attent op dat de komst van INEOS dat wel eens in de weg zou kunnen staan, die mooie plannen die we toch allemaal willen realiseren. U bent ook minister van Klimaat, dat is ook een heel belangrijk element om uw afweging te maken.

Wat de vergunningverlening betreft, vragen wij uiteraard niet dat u de wetgeving niet volgt. We vragen integendeel dat u die heel strikt volgt. We stellen alleen maar vast dat de schorsing – het is een schorsing, nog geen vernietiging, dat klopt, de vernietiging moet nog volgen – toch een teken aan de wand is. U had een vergunning verleend, de Raad voor Vergunningsbetwistingen heeft geoordeeld dat het totaalproject bekeken moet worden op het moment dat een vergunning verleend wordt – wat ook logisch is en wat wij ook vragen – alsook de milieu-impact van het totaalproject. Ja, volg dus maar heel duidelijk wat we moeten volgen, volg de wetgeving maar, zodat we een fijne vergunning krijgen. Maar u bent ook minister van Klimaat. Er wordt ecologiesteun verleend aan een bedrijf waarvan wij begrijpen dat het de recyclagemarkt zal verstoren en dat het het verbruik van plastics zal stimuleren, en dat is nu net waar we niet naartoe willen als we naar een klimaatneutrale samenleving willen evolueren. Dit project staat daar lijnrecht tegenover en we willen vragen dat u dat opnieuw in overweging neemt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over stimuli voor de markt van kunststofrecycclaat – 120 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Freya Perdaens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de impact van de prijsdaling van kunststof op de circulaire economie – 216 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Op zaterdag 3 oktober verscheen het bericht 'Coronacrisis geeft knauw aan de recyclage van plastics'. De recyclage van kunststoffen staat onder druk. Recyclagebedrijven blijven met hun voorraad zitten.

Het gewassen, gesorteerde en versnipperde plastic, het maalgoed of recyclaat, is te duur voor verwerking tot andere kunststoffen, een ongewenst neveneffect van de coronacrisis en van de lage olieprijs.

Ook is het voor scheikundige bedrijven interessanter geworden om van nieuwe grondstoffen, zoals schaliegas, plastics te maken in plaats van gerecycleerde plastics te gebruiken. Daardoor zijn er steeds meer goedkope 'virgin plastics' op de markt gekomen en daalt de vraag naar gerecycleerde plastics. Dat is dubbel jammer want het ontginnen van schaliegas en -olie is zeer vervuילend.

De Europese Unie besliste dat elke lidstaat 80 eurocent per kilogram kunststof-verpakkingsafval dat niet gerecycleerd wordt, moet betalen. Uiterekend voor België zou het gaan om 140 à 150 miljoen euro. Elk land mag zelf bepalen hoe het het bedrag zal financieren.

In een vorige tussenkomst van 12 mei 2020 hierover, reageerde u dat op verschillende niveaus overleg nodig zal zijn over deze crisis in gerecycleerde plastics. Waar heeft dat overleg in geresulteerd? Wat is de timing van de afgesproken maatregelen?

Voorts reageerde u dat er in het kader van het Vlaams kunststoffenplan onderzoek wordt gedaan naar andere toepassingen van het kunststofrecyclaat, zoals in de bouwsector. Wat is de precieze stand van zaken?

U zag ook mogelijkheden om producten met een hoog gehalte aan recyclaat te bevoordelen in openbare aanbestedingen. Welke acties hebt u hiervoor ondernomen?

In het federale regeerakkoord lezen we dat de regering in overleg met de deelstaten en de sector zal werken aan een statiegeldregeling in de verpakkingsheffing. Wat is het Vlaamse standpunt over een verfijning van de wetgeving met heffingen, zoals een heffing op virgin plastics of producten met een laag percentage recyclaat?

Hoe staat u tegenover ambitieuzere doelstellingen om recyclaat te gebruiken in producten? En zult u de doelstellingen gekoppeld aan de erkenning van Fost Plus, verhogen? Hebt u daarover al overleg gehad met Fost Plus?

U gaf ook aan dat de Vlaamse chemie- en kunststofverwerkende nijverheid kan meehelpen om de afzet van kunststofrecyclaat aan te zwengelen. Kunt u verduidelijken welke acties deze sector zal ondernemen? En op welke manier werkt u hiervoor samen met de sector?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): We hadden het in deze commissie eerder al een paar keer over de dalende prijs van de verse kunststof en de impact op de circulaire economie. Het is geen nieuw gegeven. U benadrukte toen dat u op Europees niveau al overleg had, onder meer over financiële ondersteuning op korte termijn, verplichte hoeveelheden recycled content voor bepaalde producten, verplichte minimale circulaire criteria voor openbare aanbestedingen, restricties op de export van afval uit de EU en fiscale initiatieven ten voordele van secundaire grondstoffen en circulaire businessmodellen.

U gaf ook aan dat er in mei en juni een toename was in het aantal omgevingsvergunningsaanvragen voor opslag en overslag van kunststofafval in Vlaanderen. We waren er toen nog blij mee dat men eerder voor deze optie koos dan voor een andere potentiële uitweg. Inzamelaars, handelaars en/of recycleerders kozen er immers voor om kunststofafval tijdelijk te stockeren, in afwachting van verdere

verwerking in binnen- of buitenland. U gaf toen ook aan dit verder in het oog te zullen houden.

Op 3 oktober konden we in het VRT-nieuws zien dat de prijs van verse kunststof nog steeds erg goedkoop is. We konden ook zien hoe er enorme loodsen met bigbags vol kunststofafval liggen te wachten op verwerking en in het ergste geval op verbranding. Ik had over deze situatie nog twee korte vragen.

Is er al nieuws betreffende mogelijke Europese maatregelen vanuit het gepleegde Europees overleg?

Welke andere stappen werden sinds de eerste noodkreet van de sector genomen en welke stappen plant u nog?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, bedankt voor jullie tussenkomsten. Meermaals hebben jullie dit in de commissievergaderingen terecht op de agenda gezet. Collega Schauvliege heeft daar in het verleden al verschillende vragen over gesteld. Het is goed dat we hier even de voortgang bespreken.

Belangrijk is het nieuwe EU-beleidskader voor duurzame producten, dat de Commissie in het voorjaar van 2021 wil publiceren en dat waarschijnlijk ook een effect zal hebben op ons beleid. De Commissie overweegt om in dit beleidskader onder andere volgende maatregelen op te nemen: regels om een minimumgehalte aan gerecycleerde inhoud voor bepaalde producten te faciliteren en regels om verplichte minimumduurzaamheidscriteria voor publieke aanbestedingen in te voeren.

De Europese richtlijn kunststoffen voor eenmalig gebruik bepaalt dat PET-flessen vanaf 2025 voor minstens 25 procent uit gerecycleerde kunststoffen moeten bestaan, respectievelijk 30 procent tegen 2030. Die doelstellingen verankerden we al in de erkenning van Fost Plus en we gaan daarbij verder dan wat Europa ons oplegt.

Jullie weten ook dat België ongeveer 5 miljard euro zal krijgen uit het Europees coronaherstelfonds. Hiervoor moeten wij tegen april 2021 een relanceplan voorleggen. Wij zijn klaar met ons huiswerk, met inbegrip van de recyclagehub. Dat zal hopelijk als een van de goede projecten worden goedgekeurd. Wij trekken er 30 miljoen voor uit in het kader van relance.

Zoals jullie ook weten, hecht ik veel belang aan Europees overleg. De problemen kunnen wij ook maar aanpakken als wij dat structureel doen. Enkel door het op Europees niveau aan te pakken, kan er een gelijk speelveld gecreëerd worden voor gerecycleerde kunststoffen. De afzetmarkt voor kunststofrecyclaten in Vlaanderen stimuleren zal niet voldoende zijn om de dalende prijs van virgin kunststof te compenseren.

Aansluitend bij mijn antwoord op vraag 1, wordt er bij de herzieningen van enkele Europese richtlijnen, zoals die van batterijen en afgedankte voertuigen bijvoorbeeld, al een verplichte recycled content overwogen als beleidsinstrument. Naast de lopende studie over bouwtoepassingen, waarover zo dadelijk meer, voorzag ik in het uitvoeringsplan kunststoffen nog meer acties en maatregelen die recyclage en afzet van kunststofrecyclaten kunnen bevorderen binnen een Europese context. Zo wordt er bijvoorbeeld gepleit voor een geharmoniseerd en betaalbaar verificatiesysteem voor recycled content op Europees niveau. Wereldwijd zijn er immers verschillende certificatiesystemen gangbaar. Die gebruiken niet noodzakelijk dezelfde definitie, normen of methodologie voor het bepalen van recycled content. Ik vind het belangrijk dat dit geharmoniseerd wordt, zodat wij bij manier van spreken appels met appels kunnen vergelijken.

Voorts zetten Fost Plus en Valipac voorbeeldprojecten op om de afzet van kunststofrecyclaten te stimuleren, kennis uit te wisselen enzovoort. Ook de chemische en kunststofverwerkende sector kan een belangrijke motor zijn om de afzet van kunststofrecyclaten aan te zwengelen. Essenscia zal in samenwerking met Agoria het gebruik van kunststofrecyclaten in België monitoren. Er lopen gesprekken met hen in het kader van het uitvoeringsplan kunststoffen om verdere stappen af te spreken, om belemmeringen in kaart te brengen, en acties te formuleren.

Dat zijn allemaal belangrijke stappen om de keten voor kunststoffen te sluiten. Ook OVAM is hiermee bezig. Uiteraard zijn het aspecten die tijd vragen, maar dat is de enige manier om het probleem structureel op verschillende fronten aan te pakken. Wat we op Vlaams niveau wetgevend kunnen verankeren, daar wil ik maximaal mijn schouders onder zetten.

Collega Schauvliege vroeg naar de stand van zaken van toepassingen van kunststofrecyclaat, zoals bijvoorbeeld in de bouwsector. Uit een OVAM-studie blijkt inderdaad dat in het segment van de bouw veel potentieel zit. Deze studie zal een concreet voorstel opleveren om de afzet te bevorderen in 9 bouwtoepassingen. De studie wordt eind dit jaar, uiterlijk midden januari, afgerond. Tegen dan zullen 9 fiches met aanbevelingen per bouwtoepassing, alsook een algemeen studierapport beschikbaar zijn. Op basis van het werk dat al gedaan is, komen de onderzoekers tot de algemene conclusie dat, in tegenstelling tot beton of staal, er geen tot weinig verwijzingen zijn naar kunststofrecyclaten in de bestekteksten. Dit kan beter. De tijd is rijp om het gebruik van andere materialen zoals kunststofvarianten uit recyclaat toe te laten, of zelfs aan te moedigen.

Collega Schauvliege zag ook mogelijkheden om producten met een hoog gehalte aan recyclaat te bevoordelen in openbare aanbestedingen. Dat is een zeer terechte opmerking. Zoals het Vlaams plan overheidsopdrachten voorschrijft, vind ik dat overheden op zijn minst hun voorbeeldrol moeten opnemen door de voorkeur te geven aan gerecycleerde materialen en grondstoffen in hun circulaire aankopen.

Ook het Programma Innovatieve Overheidsopdrachten benadrukt dit. Zoals ik daarnet al zei, focus ik mij eerst op de bouwsector, waar we het meest kunnen bereiken via ons Vlaamse aankoopbeleid. De kennis en adviezen die uit deze studie komen, wil ik zoveel mogelijk nog verder uitwerken. Ik denk bijvoorbeeld aan samenwerkingsakkoorden die afgesloten kunnen worden met Vlaamse agent-schappen en departementen, of in de vorm van gunningscriteria voor circulaire bouwopdrachten.

Collega Schauvliege heeft ook verwezen naar het federale regeerakkoord. Inderdaad, wij hebben die passage ook gelezen. U weet wat er over statiegeld staat in het Vlaams regeerakkoord. Ik heb dat hier al vaker toegelicht en ik verwijs naar die eerdere toelichtingen. Zoals u wellicht weet, bestaat er vandaag al een federale verpakkingshelling op drankverpakkingen. Deze heffing is hoger voor eenmalige drankverpakkingen dan voor herbruikbare. Deze heffing bevordert dus het gebruik van herbruikbare drankverpakkingen. Het is ook de bedoeling vanuit Vlaanderen om de gerecycleerde materialen te stimuleren ten nadele van producten volledig gemaakt van primaire grondstoffen. Daarom ga ik zeker aan tafel met de federale overheid om te zien of zij ook niet tegemoet kunnen komen aan deze beleidslijn door de heffing op een of andere manier aan te passen of te instrumenteren.

Hoe zal de doelstelling om meer recyclaat te gebruiken gekoppeld worden aan de erkenning van Fost Plus? Heb ik daarover al overleg gehad? Natuurlijk ben ik er voorstander van om meer recyclaat te gebruiken in producten. Het wettelijk verplicht gebruik van recyclaat in producten valt echter onder de product-normering, wat helaas niet tot mijn bevoegdheid behoort. In 2018 heeft de

Vlaamse regering in een conceptnota rond verpakkingsbeleid 2.0 de ambitie uitgesproken om tegen 2022 25 procent gerecycleerde PET aan te wenden in PET-flessen. Dit moet stijgen tot 50 procent in 2025. De eerste doelstelling voor 2022 is verankerd in de erkenning voor Fost Plus die loopt tot eind 2023. In de daaropvolgende erkenning zal ik de doelstelling van 50 procent opnemen voor 2025. Bovendien moeten tegen 2025 alle verpakkingen die op de markt gebracht worden, herbruikbaar, recycleerbaar, composteerbaar of biodegradeerbaar zijn.

Collega Schauvliege stelt een vraag over hoe de Vlaamse chemie- en kunststof-verwerkende nijverheid kan meehelpen om de afzet van kunststofrecyclaat aan te zwengelen. Er is momenteel al binnen het uitvoeringsplan kunststoffen overleg met verschillende stakeholders. Essenscia is niet alleen betrokken bij een aantal van de acties, ze zijn zelf ook trekker van een aantal acties binnen dit plan. In het kader van onze transitie naar een circulaire economie, een traject dat ik samen uitvoer met minister Crevits, bouwen we samen met partners een aantal thematische werkagenda's binnen Vlaanderen Circulair op. Die zitten in lijn met de thema's die aangegeven worden als relevant voor de circulaire economie vanuit de Europese Commissie. Elke werkagenda wordt uitgewerkt met de relevante publieke en private partners in een publiek-privaat partnerschap waarin de trekkers worden aangeduid vanuit zowel overheid als privé. Dit partnerschap wordt gevormd door het samenbrengen van actoren uit de maatschappelijke vijfhoek. De werkagenda Kunststoffen en Chemie, wordt getrokken door Essenscia en OVAM samen. De werkagenda zal concrete doelstellingen en engagementen bevatten die de partners samen willen realiseren. Het is van groot belang dat wij hier een mooi publiek-private samenwerking hebben opgezet. Uiteraard zal OVAM daartoe zijn gigantische expertise inzetten.

Zo, beide collega's, ik heb geprobeerd mijn antwoorden nog te beperken. Ik kon er langer bij stilstaan. Maar de essentie is gezegd.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik vind dat een zeer belangrijk onderwerp en ik zal u daarover nog veel vragen stellen. Ik heb nu nog een bijkomende vraag. In Nederland zien wij dat men bij het uitgiftebiljet van industrieterreinen circulaire hubs bevoordeligt. Is dat ook iets dat u overweegt? Men kiest er in Nederland ook voor bepaalde oppervlaktes voor te behouden voor circulariteit, met voorwaarden voor vergunningen en financiering. Zijn dat elementen die u ook meeneemt in uw beleid van de ontwikkeling van circulaire hubs in Vlaanderen? Of is daar nog geen beleid voor uitgewerkt?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Het is een goede zaak dat men op Europees niveau een gelijk speelveld creëert. Het zou onvoldoende zijn alleen maar in Vlaanderen een afzetmarkt te creëren voor kunststofrecyclaten. Daarom is het belangrijk op die Europese regelgeving verder te werken. Ik ben blij om te horen dat men met de verankering van de doelstellingen van Fost Plus verder gaat dan Europa vraagt voor het percentage van de samenstelling van PET-flessen uit gerecycleerde stoffen. Nog een positief element is dat er ingezet wordt op steun aan bedrijven en onderzoeksprojecten en dat Fost Plus en Variopac voorbeeldprojecten opzetten met het oog op design to recycle om de afzet van kunststofrecyclaten te stimuleren. Dat u, minister, dit zult verankeren in hun respectievelijke erkenningen is eveneens heel positief. Dat zal nuttig en nodig zijn om onze voorsprong te behouden. Een van mijn grotere bezorgdheden was, zoals ik het al heb aangegeven in een vraag, of het grote volume aan kunststoffen dat nu opgeslagen wordt, zal leiden tot export of verbranding. U antwoordde mij daar onlangs op dat hiervoor

geen afwijkingsaanvragen waren goedgekeurd. Dat is heel positief. Men wacht effectief tot de markt zich herstelt.

Ik heb nog 1 aanvullende vraag, over de 9 bouwtoepassingen die u aanhaalde. U zei dat de studie daarover eind dit jaar, uiterlijk 1 januari, wordt afgerond en dat tegen dan 9 fiches met aanbevelingen voor elke bouwtoepassing en een algemeen studierapport ter beschikking zullen zijn. Ik vraag mij af, minister, of dat actief zal worden gepromoot, zodat recyclage in bouwtoepassingen ook zo snel mogelijk in de praktijk wordt toegepast. U verklaarde dat al die toepassingen in bestekken heel zelden teruggevonden worden. Kan hiervoor geen extra sensibilisering en promotie gemaakt worden?

Gweny De Vroe (Open Vld): Namens de Open Vld-fractie wil ik nog even tussenkomen. Minister, ook onze fractie vindt dat een zeer goede zaak. Het is voor ons heel belangrijk dat wij er alles aan doen om Europees koploper te blijven, onze recyclagegraad nog te verbeteren, en de circulaire economie te bevorderen. Er is hier al veel over gesproken, maar we moeten zoveel mogelijk proberen het gebruik van virgin plastics te vermijden en te kiezen voor hergebruikte materialen. Ik ben daarom heel tevreden met het antwoord dat u hebt gegeven. Ik vind het ook een goede zaak dat u aankondigt met de federale overheid aan tafel te gaan zitten om de heffing te bekijken. Het is inderdaad toch wel heel belangrijk om voor de circulaire economie te onderzoeken of daar verbeteringen kunnen worden doorgevoerd.

Ik kijk uit naar het resultaat van die gesprekken, want als er een belasting wordt ingevoerd, moeten we uiteraard ook altijd zien dat dat het gewenste effect heeft. Ik zal daar in de toekomst zeker op terugkomen, minister.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Bedankt, collega's, voor de verschillende tussenkomsten. We moeten in Vlaanderen maximaal blijven inzetten om recyclaat te verankeren, uiteraard binnen onze eigen bevoegdheden. En we doen dat ook. Denk maar aan de afvalzakken. Denk maar aan de erkenning van Fost Plus, waar we heel actief mee bezig zijn. Ook op Europees niveau zijn we vanuit Vlaanderen heel actief. Ik heb al heel vaak gesprekken gevoerd met de bevoegde ministers van onze buurlanden, net omdat ik, maar ook de commissie en verschillende collega-parlementsleden, dat heel belangrijk vinden.

Collega Schauvliege, ik neem uw suggestie mee. Dat stond nog niet op mijn radar. Ik zal dat bekijken. Ik vind het ook goed dat alle parlamentsleden in de commissie verschillende zaken aanbrengen en op de radar brengen. Het is logisch dat de minister dat dan bekijkt. Ik zal eens vragen hoe dat in Nederland werkt en hoe wij daar in Vlaanderen mee kunnen omgaan. Ik kom daar zeker nog op terug.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik ben tevreden met het antwoord, minister. U mag erop rekenen dat ik hier nog veel bijkomende vragen over zal stellen, want het is natuurlijk uitermate belangrijk dat we die recyclagegraad kunnen opdrijven in Vlaanderen, om onze polepositie te behouden en te versterken.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, bedankt voor uw antwoord. Ook ik ben heel erg blij met het feit dat u dit zo nauw opvolgt. Naast de beste en strengste voorwaarden voor wat betreft productie van vers plastic – beter hier, onder heel strikte voorwaarden, dan aan de andere kant van de wereld onder veel minder goede voorwaarden – is het overleven van de sector van de kunststofrecyclage

essentieel om onze doelstellingen te halen, om vooruitgang te blijven boeken en om qua recyclage in polepositie te blijven, zoals de collega aanhaalde. Het is dus essentieel om hier verder op in te zetten. Heel erg bedankt voor de aandacht die u daarop houdt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de kritiek van de Europese Commissie op het pesticidebeleid van de Belgische en Vlaamse overheden – 179 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, de Europese Commissaris bevoegd voor gezondheid en voedselveiligheid richtte op 20 mei van dit jaar een brief aan de vorige Belgische regering, die logischerwijze de contactpersoon is. In die brief verwees de Commissaris naar de Europese 'Farm to Fork'-strategie, die is ontwikkeld door de Commissie en die een inspanning probeert te doen om naar een eerlijk, gezond en milieuvriendelijk voedselsysteem te gaan, in het kader van het Europese landbouwbeleid.

Die brief was nogal cru en duidelijk geformuleerd. Er werd namelijk gewezen op een aantal al lang bestaande en zeer hardnekkige tekortkomingen van België bij het naleven van een aantal afspraken die ook al eerder waren gemaakt rond bestrijdingsmiddelen, beschermingsmiddelen en dierenwelzijn. Er werd gewezen op een tekort aan toezicht daarop, een tekort aan initiatieven daarrond en, als ik de Europese Commissie mag citeren, een 'systematic non-compliance'. Vertaald door een populist betekent dat: een systematisch en hardnekkig tekortkomen van de Belgische overheden.

Nu, ik ga correct zijn: niet alles in die kritiek slaat op beleid van de Vlaamse Regering. Er is natuurlijk een deel dat te maken heeft met federale bevoegdheden, zoals de goedkeuringsprocedures voor bestrijdingsmiddelen, herbiciden, pesticiden. Maar een aantal ervan vallen heel duidelijk wél onder de bevoegdheid van de regio's, en dus van u, in Vlaanderen. Ik denk maar aan het maken van regels over de zuinige en milieuvriendelijke aanwending van bestrijdingsmiddelen, voor zover dat mogelijk is, maar vooral ook het toezicht daarop – de milieu-inspectie in landbouwbedrijven, want het gaat voornamelijk over landbouwbedrijven – en over dierenwelzijn, in het bijzonder wat betreft biggen.

Die brief is een beetje onder de radar verdwenen, wat eigenaardig is, gezien het feit dat we in Vlaanderen toch een zeer hardnekkig probleem hebben met een toenemende intensivering en industrialisering van de hele landbouwsector, met alle gevolgen van dien. Het is nogal stil gebleven rond die brief, maar ik had van u toch graag geweten of er vanuit de Vlaamse Regering een gecoördineerde reactie is op die brief met toch nogal harde veroordelingen. U bent weliswaar bevoegd voor bestrijdingsmiddelen en milieu-inspectie, maar niet voor landbouw. Zijn er met de verschillende ministers in de Vlaamse Regering afspraken gemaakt over het beter naleven van de opmerkingen van de Europese Commissie?

Wat is uw reactie op de toch wel krasse bewoordingen van de Europese Commissie met betrekking tot uw eigen bevoegdheid, het toezicht op en de reglementering van bestrijdingsmiddelen in het Vlaamse territorium? Overweegt u concrete maatregelen, of hebt u er al ondernomen, om tegemoet te komen aan die opmerkingen? Is er al een antwoord geboden aan de Europese Commissie op die opmerkingen?

Is de Vlaamse Regering eigenlijk helemaal ingeschreven in het 'Farm to Fork'-principe en de ambitie van de Europese Commissie? Ik denk dat dat een zeer lovenswaardige en behartigenswaardige ambitie is. Landbouw is – en dat blijkt hoe langer hoe meer, ook deze dagen nog – zowat de minst streng gereguleerde industrie van alle industrieën. En dat het hoe langer hoe meer een industrie is, en bovendien een chemische industrie, is met de dag duidelijker. Schaart de Vlaamse Regering zich achter die ambitie van 'Farm to Fork' om opnieuw de nadruk te leggen op een gezonde en duurzame voedselproductie, en niet op een zeer intensieve en milieuonvriendelijke exportindustrie, zoals de landbouw, en bij uitstek in Vlaanderen, jammer genoeg hoe langer hoe meer aan het worden is?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Mijnheer Tobback, u hebt gelijk dat de brief met bezwaren van de Europese Commissie niet echt aan de oppervlakte is gekomen. De Vlaamse diensten hebben intussen overlegd over het Belgische antwoord op de betrokken brief van de Europese Commissie. Gezien de inhoudelijke punten in de brief van de Commissaris en de bevoegdheidsverdeling binnen de Vlaamse Regering, werden de diensten bevoegd voor Landbouw en Dierenwelzijn geraadpleegd door de federale overheid. Na een raadpleging tussen de betrokken federale en gewestelijke diensten was er een ontwerp van antwoord. Volgens informatie die wij ingewonnen hebben bij de permanente vertegenwoordiging, is er geen finaal Belgisch antwoord langs haar diplomatieke post doorgezonden.

De opvolging van het Europese dossier 'Farm to Fork' wordt voor het Vlaamse Gewest getrokken door het Departement Landbouw en Visserij. Uiteraard werk ik samen aan de Vlaamse en Belgische positie over Raadsconclusies over dit dossier.

Het Vlaamse Gewest ondersteunt de ambitie en de doelstellingen van de Commissie die uit deze Europese strategie worden opgelegd. Ze komen overeen met de ambities die we op Vlaams niveau hebben vastgelegd om te streven naar een geïntegreerd voedselbeleid dat inzet op een circulair voedselsysteem.

Wat Europa overeenkomt inzake het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), vind ik wel wat in contrast staan met dit dossier. Maar goed, de wereld van Europa is natuurlijk groot. Men zou het eigenlijk allemaal beter op elkaar moeten afstemmen. Maar daar zullen andere belangen meespelen, denk ik.

Wat de door de Commissaris opgeworpen punten betreft, kan ik geen reactie geven, omdat die punten niet ingaan op de gewestelijke milieubevoegdheid ter zake. De autorisaties voor nieuwe gewasbeschermingsmiddelen zijn in hoofdzaak een federale bevoegdheid en de controle op de implementatie van de geïntegreerde gewasbescherming en controle op de toepassing ervan op de landbouwbedrijven is een landbouwbevoegdheid.

Wat uw laatste vraag betreft, welke maatregelen er worden overwogen om tegemoet te komen aan de opmerkingen van de Commissie en hoever het daarmee staat, moet ik u verwijzen naar de collega's, die dat waarschijnlijk heel goed doen, collega's Weyts en Crevits, bevoegd voor Dierenwelzijn en Landbouw.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Het verwondert mij niet helemaal wat ik hoor van de minister, maar het spijt mij toch een beetje.

Minister, we hebben in deze commissie al vaak gediscussieerd over de milieu-impact van landbouw, over mestoverschotten, waterkwaliteit, pesticidgebruik en dergelijke meer. U zegt gewoon dat dat de zaak is van de minister van Landbouw, maar de impact op biodiversiteit, potentieel op de volksgezondheid, en op de

kwaliteit van de Vlaamse omgeving is natuurlijk wel een bekommernis van de minister van Leefmilieu. De Vlaamse Regering is een college. Gewoon de handen wassen en zeggen dat u er niets mee te maken hebt, vind ik nogal getuigen van zeer weinig bekommernis van de Vlaamse minister van Leefmilieu voor het Vlaamse leefmilieu.

Het is misschien een beetje politieke pragmatiek en enige cynische gemakzucht, maar het zou de minister van Leefmilieu in Vlaanderen sieren om toch iets meer bezorgdheid om het Vlaamse leefmilieu aan de dag te leggen, zou ik denken, minister. Ik ga niet betwisten dat u inspanningen doet, maar heel veel van de inspanningen die u doet rond biodiversiteit, het aanplanten van bossen, waterkwaliteit en dergelijke meer, worden natuurlijk tenietgedaan indien er op dit vlak geen vooruitgang wordt geboekt.

Ik noteer dat er geen Belgisch antwoord is. Ik heb niet gehoord hoe het komt dat er geen Belgisch antwoord is. Is dat omdat een van de regio's niet wilde meewerken? Daar had ik graag nog een aanvullend antwoord van u op gehad.

Ik ben het met u eens dat er een grote discrepantie is tussen het GLB aan de ene kant en de ambities in de 'Farm to Fork'-strategie aan de andere kant. Ik zou graag hebben dat we daar medestrijders waren, maar u moet het mij natuurlijk niet kwalijk nemen dat ik zeg dat als aan de ene kant de Vlaamse Regering zegt dat ze de 'Farm to Fork' onderschrijft, en aan de andere kant het Vlaamse regeringsbeleid grootschalige veeteelt blijft promoten en subsidiëren en de Vlaamse minister van Leefmilieu een beetje de schouders ophaalt bij overmatig pesticidegebruik, de hypocrisie natuurlijk evenzeer, om niet te zeggen nog veel zichtbaarder aanwezig is in het Vlaamse beleid. Het is dus nogal eigenaardig, en misschien een beetje ongepast, om dat aan Europa te verwijten. In Vlaanderen zijn we allesbehalve de beste leerlingen op dat vlak. Ik zou graag zien dat we op dat vlak medestanders waren, minister, in plaats van u zich daar zo gemakkelijk van af te zien maken.

Waarom is er geen Belgisch antwoord geformuleerd? Aan wie of aan wat ligt dat?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik ben toch wel verrast door uw antwoord. Ik heb namelijk in juni bij de lancering van de 'Farm to Fork'-strategie en de European Biodiversity Strategy zowel aan u als aan minister Crevits gevraagd of jullie die strategieën onderschrijven en of jullie daar onderling overleg over zouden plegen. Beiden hebben jullie beloofd om dat te doen, ook in het licht van het nakende GLB en de onderhandelingen daarover. Nu blijkt dat er hierover geen of nauwelijks overleg is. Het is nochtans uitzonderlijk belangrijk, u beseft dat natuurlijk ook wel. Die 'Farm to Fork'-strategie legt een aantal doelstellingen in het vooruitzicht die heel zwaar wegen op ons biodiversiteitsbeleid. Ik zou toch willen aandringen om dat overleg actief op te starten en ook minister Crevits aan te porren om die 'Farm to Fork'-strategie ernstig te nemen en te proberen te implementeren. Wij halen immers onze normen niet op het vlak van pesticidegebruik en op heel veel andere vlakken ook niet. We moeten toch wel een tand bij steken, die strategieën omarmen en er ons allemaal achter scharen om die doelstellingen te bereiken en te zorgen voor een gezond leefmilieu.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Ik hoor dat collega Tobback oproept naar partners om dit aan te pakken. Ze zijn er, collega Tobback, ze zijn echt heel duidelijk aanwezig. Ik vernoem maar de onderzoeksinstituten zoals het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), waar men echt inzet op het beperken van gewasbestrijdingsmiddelen, ik vernoem maar UGent. Alle wetenschappelijke

instellingen van ons land zijn hard bezig om te zoeken om zo weinig mogelijk pesticiden te gebruiken.

In de vorige legislatuur is er in de commissie Landbouw een hoorzitting geweest omtrent die problematiek. Daar hebben we duidelijk gezien wat de evolutie is in het gebruik van het aantal middelen enerzijds, maar ook in het kader van de toxiciteit van deze middelen. Het is ongelooflijk welke vooruitgang daarin de jongste vijftien jaar geboekt is. Dat het verhaal niet ten einde is, is heel duidelijk. Ik ben blij dat u dus steun geeft aan die instellingen en die mensen, ook de landbouwers, die in het kader van precisielandbouw zoeken om zelf initiatieven te nemen om die bestrijdingsmiddelen zo veel mogelijk te beperken. Wanneer dergelijke dingen eens op een positieve wijze toegelicht worden, is het spijtig dat u dan meestal niet te bespeuren bent. Bij het bezoek van het ILVO heb ik u ook al gemist, op andere momenten stel ik vast dat u niet bereid bent om te luisteren naar wat er effectief gebeurt, maar dat u liever aan de kant staat om te klagen en dingen aan te kaarten, die inderdaad gedeeltelijk terecht zijn, collega Tobback. Maar ik zou toch graag hebben dat u daar ook enige consistentie vertoont.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ik wil namens onze fractie nog heel kort een vraag stellen met betrekking tot de gewasbeschermingsmiddelen. Uiteraard is het ook onze opinie om te streven naar zo duurzaam mogelijke producten, alsook het gebruik ervan. In dat kader is het streven naar alternatieven heel belangrijk. We moeten er natuurlijk voor zorgen dat er wel degelijk alternatieven zijn die ook effectief ecologisch zijn dan de huidige. Ik wou dan ook eens informeren wat momenteel de stand van zaken is inzake wetenschappelijk onderzoek in de zoektocht naar goede alternatieven.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Tobback, ik zal eens uitzoeken hoe het komt dat die brief nog niet verstuurd is. Ik heb zelf die brief van de Europese Commissie niet gehad, voor alle duidelijkheid. Collega Crevits en collega Weyts waren gevat. Aan de hand van uw vraag hebben wij eens gehoord waar het zit. Vlaanderen heeft dus wel degelijk input gegeven. Het zit op Belgisch niveau, maar ik moet navragen hoe het komt dat daar wat vertraging op zit. Ik wil dat gerust doen, geen probleem.

Wat de vraag rond 'Farm to Fork' betreft, collega Schauvliege: zoals gezegd steunt Vlaanderen dat project. Natuurlijk is de 'Farm to Fork' nog niet helemaal geïmplementeerd, maar moet ook nog door Europa worden uitgewerkt. Zodra dit uitgewerkt is, zullen wij ook met minister Crevits samenzitten. Wij overleggen heel veel over van alles en natuurlijk ook daarover. Dan is het aan ons om dat te bespreken.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, ik ben zeer benieuwd naar de uitleg over de reden waarom, net zoals u waarschijnlijk. Ik geloof u gerust als u zegt dat u het niet weet, maar ik kijk dan samen met u uit naar het antwoord. Het zal gemakkelijker zijn voor u om het te krijgen dan voor mij. Ik apprecieer dat u het wilt vragen.

Ik merk dat u op de andere opmerkingen niet veel verder bent ingegaan. Ik hoor geen heel diep engagement om hier nu eens echt werk van te maken, wat ik jammer vind. Dat staat een beetje haaks op uw andere grote ambities die u toch altijd in woorden belijdt. Maar als het op een van de grootste bedreigingen aankomt, dan kruipt u een beetje in uw schulp, al dan niet vanwege afspraken binnen de Vlaamse Regering.

Aan collega Dochy wil ik voor de goede orde toch nog even dit zeggen. Ten eerste heb ik zowel in deze als in de voorbije legislatuur bijzonder veel uiteenzettingen – ook van het ILVO – bijgewoond, bekeken en gelezen over pesticidegebruik, over mestgebruik, over stikstofvervuiling en dergelijke meer. Ik kan u maar één ding zeggen, collega Dochy: na twintig jaar deze domeinen te volgen, zie ik nog altijd op zeer veel vlakken systematische achteruitgang. Ik hoor iedere keer opnieuw dat er gigantische inspanningen gedaan worden, dat er geweldige en ongelooflijke vooruitgang is – u nu ook weer – rond precisielandbouw en noem maar op. Ik kan alleen maar vaststellen dat, als ik naar de resultaten op het terrein kijk, die er niet zijn. We hebben straks nog vragen over stikstofvervuiling, over het Mestactieplan. Of het nu ligt aan het feit dat die methoden op niets slaan, dat ze niet toegepast worden, dat er systematisch gefraudeerd en gefoefeld wordt, of wat dan ook, ik weet het niet, maar het enige dat mij interesseert zijn resultaten. Als u graag naar sprookjesverhalen gaat luisteren over wat er allemaal zou kunnen, maar blijkbaar in de praktijk in Vlaanderen toch niet gebeurt, of niet volstaat, dan laat ik dat aan u over. Maar ik zit in een parlement en niet in een kleutertuin. Sprookjes vertelt men in de kleutertuin, in een parlement gaat het over resultaten. Ik kan alleen maar nuchter, objectief en met een massa wetenschappers en een massa mensen, burens en omwonenden op het terrein vaststellen dat de resultaten er niet zijn. In het Engels noemen ze dat 'flogging a dead horse': u kunt blijven proberen sprookjes te vertellen, maar u overtuigt mij niet met sprookjes. De dag dat u hier kunt komen zitten en uitleggen dat het mestprobleem opgelost is, dat de pesticidevervuiling opgelost is, dat er inderdaad landbouw is die geen aantasting is van heel onze leefomgeving omwille van de pure winst, dan zal ik daarvoor applaudiseren. Maar tot die dag moet u echt niet proberen mij hier sprookjes te vertellen, ik ben geen kleuter meer. Als u dat wilt zijn, mag u daar zelf voor kiezen, maar probeer alstublieft de collega's niet mee te slepen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de luchtkwaliteit in Vlaanderen – 196 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het beroep van de Vlaamse Regering in het proces over haar luchtactieplan – 238 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Begin oktober, ondertussen al even geleden, publiceerde de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) een synthesesrapport met de belangrijkste conclusies van de luchtkwaliteitsmetingen in Vlaanderen in 2019 en de emissies tot en met 2018.

Er was goed nieuws en minder goed nieuws. Het goede nieuws is dat de Vlaamse uitstoot afneemt en dat de luchtkwaliteit verbetert. Die emissiedalingen zijn in grote mate te danken aan de inspanningen die geleverd zijn door de industrie en de energiesector.

Maar het rapport bevat ook minder goed nieuws. Het relatieve aandeel in de uitstoot door huishoudens neemt toe. Meer dan de helft van de emissies van fijnstof is op conto van de huishoudens te schrijven. Ook de emissies veroorzaakt door het verkeer kennen een minder sterke daling. Vooral wat betreft de uitstoot van stikstofoxiden levert het verkeer een belangrijke bijdrage: meer dan 60 procent

van de totale emissie in 2018, waarvan 32 procent door wegverkeer. Ook voor ozon is verkeer de belangrijkste emissiebron.

Op de meeste meetplaatsen werden de Europese doelstellingen voor luchtkwaliteit gehaald in 2019, met uitzondering van een aantal stoffen zoals stikstofdioxiden – daar zagen we een overschrijding van de Europese jaargrenswaarde in de steden en op locaties met veel verkeer – en ozon. Die Europese grens- of streefwaarden houden niet alleen rekening met de gezondheidseffecten, maar ook met de economische en technische haalbaarheid van de opgelegde concentratieniveaus.

De advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) daarentegen hebben als doel om de gezondheid van de mens te beschermen en houden dus geen rekening met de economische gevolgen of technische haalbaarheid. Daarom zijn deze WGO-advieswaarden vaak strenger dan de Europese normen en overschrijden heel wat meetresultaten die advieswaarden, hoewel ze ruimschoots voldoen aan de Europese wetgeving. Als de luchtkwaliteit in 2019 wordt getoetst aan de WGO-advieswaarden, blijkt dat vooral fijnstof, ozon, stikstofdioxide en zwaveldioxide een probleem vormen. Zo overschrijden ozon en fijnstof op bijna alle meetlocaties de advieswaarde. De concentratie stikstofdioxide is dan weer te hoog op plaatsen met veel verkeer.

In 2018 werd het aantal vroegtijdige overlijdens door de uitstoot van fijnstof geschat op 4800 en deze voor ozon op ongeveer 200. Het aantal vroegtijdige sterftes door NO₂ in 2018 in Vlaanderen bedroeg tussen 1500 en 1800 personen. Om het aantal vroegtijdige sterftes te verminderen ten gevolge van deze drie polluenten, dient de luchtkwaliteit te verbeteren.

Om de luchtkwaliteit te verbeteren, moeten de oorzaken aangepakt worden. Bij de huishoudens is houtstook verantwoordelijk voor de emissie van heel wat stoffen. Deze houtstook zorgt ervoor dat de uitstoot van polycyclische aromatische koolwaterstoffen (paks) en methaan de afgelopen jaren minder sterk is gedaald en zorgt daarnaast zelfs voor een stagnatie of een stijging in de uitstoot van fijnstof, zowel PM₁₀, PM_{2,5}, elementair koolstof of roet, CO en niet-methaan vluchtige organische stof (NMVOS). Het verkeer, en dan vooral het wegverkeer, is dan weer verantwoordelijk voor een matige daling in de uitstoot van NO_x, zeker in vergelijking met andere polluenten zoals SO₂, fijnstof, CO, NMVOS en polychloor-dibenzoparadioxine/F (PCDD/F). Vooral dieselloertuigen blijven de belangrijkste emissiebron van stikstofoxiden.

Ik had van u, minister, graag een antwoord gekregen op de volgende vragen.

De houtstook door huishoudens wordt een steeds belangrijkere bron van fijnstof. Als u 's avonds over onze Vlaamse wegen wandelt, merkt u ook wel dat er zich in heel veel huizen inderdaad een bron van houtstook voordoet. Op 25 oktober 2019 keurde de Vlaamse Regering het luchtbeleidsplan 2030 goed. In het actieplan voor de huishoudens was opgenomen dat er een Green Deal was afgesloten met de sectorfederatie, andere belanghebbenden en overheidsinstellingen. De deelnemende partijen zouden zich engageren tot de uitvoering van concrete acties, waarbij de belangrijkste acties zijn gericht op het uitfasen van oude vervuilende kachels en open haarden, technische ontwikkelingen voor nieuwe toestellen, visievorming en de stimulering van correct stookgedrag. Wat is de stand van zaken van het actieplan voor de huishoudens?

Verkeer, en meer specifiek dieselloertuigen, zijn een belangrijke bron van NO_x. Welke acties werden al ondernomen om de uitstoot van fijnstof en NO_x te beperken?

Een specifiek probleem met dieselwagens is de zogenaamde roetfilterfraude, waarbij de roetfilter verwijderd wordt, vaak op een illegale manier. Hierdoor stoten

deze voertuigen tot duizend keer meer fijnstof uit dan een voertuig met een correct werkende filter. Om deze vorm van fraude aan te pakken, zouden de Vlaamse keuringstations uitgerust worden met een zogenaamde PN-meter. Om dit probleem ten gronde en over de verschillende gewesten heen aan te pakken werd een intergewestelijke werkgroep opgestart. Wat is de stand van zaken van die werkgroep? Werd de Europese richtlijn die deze meetprotocollen reguleert, ter zake aangepast?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Mijn vraag zal een stukje korter zijn, maar het is een aanvulling op de vraag van collega Danen.

In 2017 stapte Greenpeace België naar de rechter omdat de gezondheidsnorm voor stikstofdioxide, die van kracht is sinds 2010, in Vlaanderen nog altijd op tal van plekken werd overschreden.

Twee jaar geleden intussen legde de rechter de Vlaamse regering een ambitieuzer luchtactieplan op. Een jaar geleden kwam er een te weinig ambitieus Luchtbeleidsplan 2030, en stuurde Greenpeace daarom een deurwaarder naar u, als verantwoordelijke minister. Afgelopen zomer werd de analyse van Greenpeace gevolgd door de beslagrechter. Bij gebrek aan een ambitieuzer actieplan voor gezonde lucht in lijn met de EU-regels, loopt een door de rechtbank opgelegde dwangsom van 1000 euro per dag. De teller staat intussen op 339.000 euro.

Maar in plaats van het actieplan ambitieuzer te maken, hebt u ervoor gekozen om in beroep te gaan. De uitspraak van het hof van beroep wordt in het voorjaar van 2021 verwacht. Als de uitspraak opnieuw negatief is, zal de dwangsom intussen 500.000 euro zijn. Minister, waarom kiest u ervoor om toch in beroep te gaan? Op welke manier zal u proberen de ambitie in het Luchtbeleidsplan 2030 te verhogen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Zoals u terecht aanhaalt, verbetert de luchtkwaliteit in Vlaanderen. Maar we zijn er nog niet. Er moeten nog heel wat maatregelen genomen worden in verschillende sectoren en voor verschillende pollutanten. Het Luchtbeleidsplan bevat een concreet plan van aanpak met heel wat maatregelen. Ik wil eerst stilstaan bij de vraag van collega Danen over de Green Deal Huishoudelijke houtverwarming. Deze is van start gegaan op 22 oktober 2018 en heeft een looptijd van 4 jaar. 27 individuele acties zijn gegroepeerd rond 4 thema's met name de verbetering van het huishoudelijk houtstookpark, de kennisopbouw, horizontale acties ter ondersteuning en de visieontwikkeling. Bijna alle acties zijn lopende, bepaalde zijn afgerond. Er zijn nog 4 acties die niet zijn gestart, maar wij gaan er in de komende maanden werk van maken.

In uitvoering van de acties van de Green Deal lag de focus in de eerste helft op het uitvoeren van voorbereidend onderzoekswerk. Een groot deel van dat werk is klaar of zal ten laatste tegen februari 2021 opgeleverd worden. Het voorbereidende werk zal de basis vormen voor de uitwerking van concreet beleid en effectieve actie op terrein in de volgende twee jaar van de Green Deal.

Er is overleg geweest met mijn administratie over de uitfasering van de oude en vervuilende houtkachels en open haarden en mijn administratie heeft mij inmiddels concrete voorstellen tot een aanpak bezorgd. We willen hier op korte termijn knopen doorhakken en een beslissing nemen over de meest geschikte uitfaseringsvariant. Ik vind het wel belangrijk daarbij aandacht te hebben voor de kwetsbare groepen, die zich thuis verwarmen met dit soort verwarming. Ik probeer een beeld te krijgen van de mensen die onvoldoende financiële middelen hebben en na te gaan hoe wij die groep kunnen helpen.

Het verkeer, en meer specifiek dieselveertuigen, is een belangrijke bron van NOx. Het Luchtbeleidsplan geeft daarom veel aandacht aan de transportsector. Belangrijke maatregelen om de NOx terug te dringen werden al genomen en hebben nog steeds bijkomend effect. De vergroening van de verkeersbelastingen samen met de invoering van lage-emissiezones in Vlaanderen hebben een belangrijke shift naar benzinewagens ingezet. Ik hoop dat die positieve trend zich voortzet in de komende jaren naar emissievrije wagens. Ik ben overtuigd dat dit kan.

Ik hoor toch veel mensen die daarmee bezig zijn bij de aankoop van een volgende wagen. Vandaar dat ik vandaag met minister Somers ons lokaal klimaatplan heb voorgesteld. Wij gaan massaal lokale besturen helpen met laadinfrastructuur, want dat is toch wel het belangrijkste om mensen over de streep te trekken. De positieve trend zal zich in de komende jaren moeten voortzetten. Zo waren bijvoorbeeld in 2009 nog drie kwart van de nieuw ingeschreven wagens diesels; 10 jaar later, in 2019, zijn minder dan een derde nog dieselwagens. Dit heeft zijn effect gehad en de NO2-concentraties dalen. Dit effect moeten wij absoluut laten toenemen door de shift naar emissievrije wagens in de hand te werken.

Recentelijk hebben wij een heel pakket maatregelen uit het Luchtbeleidsplan goedgekeurd. Zo zijn er voor het eerst milieucriteria opgenomen voor taxi's begin dit jaar, wat belangrijk is in steden. In september werd de snelheid op de Brusselse Ring verlaagd tot 100 km per uur. Recent werd een pakket flankerende maatregelen goedgekeurd, gekoppeld aan de omgevingsvergunning voor het gigantisch grote project van de Oosterweelverbinding. Een ander voorbeeld is De Lijn, die sinds het najaar van 2019 enkel nog milieuvriendelijke bussen aankoopt. En vanaf 2021 wordt een NOx Emissie Controle Zone ingevoerd op de Noordzee.

Het Luchtbeleidsplan bevat daarnaast ook een reeks andere maatregelen. Een belangrijk onderdeel hiervan is de aanpak van emissiefraude. Hier rond wordt de laatste hand gelegd aan een uitgebreid onderzoek. Op basis daarvan werk ik samen met minister Peeters een plan van aanpak uit. Dit zal een belangrijke stap zijn om emissiefraude op verschillende niveaus te voorkomen en een nieuwe dieselgate te vermijden.

Roetfilterfraude is onaanvaardbaar en zo egoïstisch. Het heeft ernstige gevolgen voor de volksgezondheid en is volkomen vermijdbaar wanneer iedereen zich aan de regels houdt. U verwijst naar een nieuwe test die hiervoor een oplossing biedt. In samenwerking met de federatie van keuringsinstellingen werd het nodige onderzoek uitgevoerd om dit binnen een Belgische context toe te passen. Uit een studie van mijn administratie over de aanpak van emissiefraude, blijkt dat de invoering van deze test de deeltjesuitstoot van de totale vloot aan euro-5- en euro-6-dieselwagens met 98 procent kan reduceren. Dat betekent een enorme winst in luchtkwaliteit en daarom pleit ik voor een snelle invoering van deze nieuwe test-procedure. De intergewestelijke werkgroep waarnaar u verwijst legt de laatste hand aan een noodzakelijk samenwerkingsakkoord. Dat is al ondertekend door minister Peeters en het ligt momenteel ter ondertekening voor bij het Brusselse Gewest. Daarna dient ook het Waalse gewest nog te ondertekenen. De overeenkomst gaat in vanaf 15 december 2020, wat de werkgroep toelaat om vanaf begin 2021 het nodige voorbereidende werk uit te voeren met het oog op de implementatie van de nieuwe test. Wij verwachten er een grote winst van. De Europese richtlijn is momenteel nog niet aangepast aan de nieuwe test. Een wijziging daarvan neemt gemakkelijk twee jaar in beslag. Het is echter niet noodzakelijk om daarop te wachten en wij doen daarmee verder.

Collega Schauvliege verwijst naar de beschikking van 10 oktober 2018 van de voorzitter van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel.

Die beschikking omvat twee luiken. Ten eerste wordt vermeld dat de resultaten van de luchtmodelleringen binnen de drie maanden gerapporteerd moeten worden aan de Commissie. Ten tweede veroordeelde de rechter het Vlaamse Gewest tot het opstellen van een luchtkwaliteitsplan voor alle luchtkwaliteitszones in Vlaanderen. Dit is in overeenstemming met de bepalingen van de Luchtkwaliteitsrichtlijn. Dit plan diende opgesteld te worden binnen een termijn van één jaar na betekening van de voormelde dwangsombeschikking. Aan beide aspecten van de beschikking werd binnen de vooropgestelde termijn voldaan. In het Luchtbeleidsplan 2030 is een uitgebreid maatregelenpakket opgenomen dat mogelijk moet maken dat we op zo kort mogelijke tijd overal in Vlaanderen de luchtkwaliteitsnorm voor stikstofdioxiden respecteren.

Wij zijn van oordeel dat we hiermee volledig uitvoering gegeven hebben aan de veroordeling binnen de voorziene termijn van één jaar. We gingen in beroep tegen de uitspraak van de beslagrechter van 8 juli 2020 omdat het Luchtbeleidsplan 2030 wel degelijk volgens ons een antwoord biedt. We doen effectief al het nodige om zo snel mogelijk de norm te realiseren. Met dwangsommen zullen wij geen propere lucht kunnen aankopen. In een andere procedure, waarop ik wel even wil wijzen, heeft de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg van Brussel in een vonnis van 31 januari 2020 ons trouwens gelijk gegeven. De vordering waarbij aangevoerd werd dat het luchtkwaliteitsplan niet voldoet aan de Luchtkwaliteitsrichtlijn, werd volledig verworpen.

Wat betreft de ambitie van het plan wil ik er u trouwens op wijzen dat het plan verder gaat dan enkel het respecteren van de Europese normen. De doelstelling bestaat erin om ervoor te zorgen dat op termijn geen enkele burger nog blootgesteld wordt aan schadelijke concentraties van luchtverontreiniging. Zo bevat het plan ook diverse maatregelen die erop gericht zijn om de luchtkwaliteit eveneens te verbeteren voor andere paramaters dan stikstofdioxide enzovoort. Ik hoop daarmee een antwoord te hebben gegeven op alle vragen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik onthoud twee dingen uit uw antwoord. Vooreerst noem ik de Green Deal die u hebt gesloten met de huishoudens om vervuilende stookinstallaties uit te faseren. Ik vind dat bijzonder belangrijk, want een vervuilende stookinstallatie is veelal heel duur en zij vervuult niet alleen de buitenruimte, maar in veel gevallen ook de binnenruimte. Het is inderdaad belangrijk daarin in te grijpen, met respect voor de sociale aspecten ervan. Ik zou u willen vragen te vermijden om zogenaamde lock-ins te creëren, maar ik denk wel dat u zich daar bewust van bent.

De roetfilterfraude is een dossier waarover ik minister Peeters al een paar keer heb ondervraagd. Ik meen toch dat u daarover iets anders spreekt of sprak dan zij. Misschien zijn de violen intussen wel gelijkgestemd. Zij heeft altijd gezegd te moeten wachten op Europa, omdat het Europa is dat bepaalt waaraan wij ons te houden hebben. U zegt daarentegen dat wij er zelf voor mogen kiezen om verder te gaan. Ik hoop dat u die lijn aanhoudt en dat het ook in het samenwerkingsakkoord dat nu ter ondertekening voorligt, is opgenomen.

Ik hou alles in de gaten en ik zal u daar zeker nog vragen over stellen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik ben het met u eens dat wij met dwangsommen geen propere lucht maken. Maar ik wil graag het volgende weten. In een heel recente studie, die verschenen is in een medisch vakblad, wordt een link gelegd tussen de langetermijnblootstelling aan luchtvervuiling en een verhoogd risico op overlijden door covid. Wij lezen in dat artikel dat er voor België

21 procent meer kans op overlijden is dan wereldwijd, waar dat 15 procent bedraagt. Dat betekent dat mensen die langdurig aan luchtvervuiling worden blootgesteld, meer risico lopen te overlijden aan covid dan elders in de wereld.

Daar moet inderdaad nog verder onderzoek naar gebeuren, maar bent u van plan om met deze nieuwe gegevens, die toch wel zeer ingrijpend zijn en extra verzwarend voor de volksgezondheid, rekening te houden in de verdere maatregelen om de luchtkwaliteit in onze steden te verbeteren?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, bedankt voor het antwoord. We hebben al een aantal keren over het luchtkwaliteitsplan gesproken en het belang van de maatregelen die daarin opgenomen zijn. Ik ben blij dat u duidelijk het engagement blijft uitspreken om de maatregelen die daarin opgenomen zijn, zo spoedig mogelijk verder vorm te geven. Het is belangrijk dat het plan, zoals het nu op tafel ligt, dat aangeeft in die modellering, en dat we effectief nog een aantal doelstellingen kunnen bereiken en dat die maatregelen dan inderdaad ook goed en zo snel mogelijk kunnen worden uitgewerkt, eventueel met de nodige ondersteunende maatregelen vanuit het beleid.

Minister, sta mij toe om even de sprong te maken naar de PAS-regeling (Programatische Aanpak Stikstof), in dezen, luchtkwaliteit en de NO_x-uitstoot voor onze volksgezondheid, maar anderzijds ook ten aanzien van beschermde natuur. Daarin hebben we specifiek rond het landbouwluik een heel uitgewerkt kader. Daar is ook het engagement uitgesproken vanuit de overheid om dat ook uit te werken voor de andere sectoren. Collega Danen heeft daar in zijn vraag ook naar verwezen. We weten dat andere sectoren daar ook een grote impact op hebben. Wat is de stand van zaken rond de PAS-regeling voor de andere sectoren?

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ik wil in het kader van klimaat- en luchtbeleid graag uw bijzondere aandacht vragen voor kleine landelijke gemeenten. U zei daarnet zelf hoe belangrijk het is om de zero-emissiewagens goed te integreren. Ik ben zelf schepen van Klimaat in de kleine landelijke gemeente Kampenhout. Wij wilden de laadinfrastructuur uitbouwen, maar we hebben jammer genoeg een weigering gekregen, omdat onze huidige laadinfrastructuur niet voldoende zou worden gebruikt, hoewel er bij een van de beide laadpunten een fel stijgende curve was en we bij de bevolking zien, na een bevraging, dat er vraag naar is. Bovendien gaat de gemeente extra Cambiowagens inzetten. Er is dus echt wel nood aan bijkomende laadinfrastructuur, maar we hebben een weigering gekregen. Daarom wil ik uw bijzondere aandacht vragen voor de kleinere gemeenten. Ik zal dat uiteraard ook aankaarten bij uw collega-ministers, maar er blijkt toch een beetje een issue te zijn met betrekking tot de uitrol ervan. Ik hoop dat dat snel opgelost kan raken.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega De Vroe, we zijn ons daarvan bewust. Collega Somers heeft er vandaag naar verwezen dat het eigenlijk niet kan zijn dat je als lokaal bestuur wordt afgeremd om die laadinfrastructuur te plaatsen. In het lokale klimaatplan is er wel een regeling in de maak om alsnog zulke zaken te voorkomen.

Collega Schauvliege, u hebt verwezen naar een aantal studies die de link leggen tussen corona en de luchtkwaliteit. Onze administratie volgt die studies ook op. Wij zullen ook bekijken wat we daar nog mee gaan doen, zodra we daar duidelijkheid over hebben. Want er loopt heel veel. Op zich is dat goed. Als die studies eenmaal opgeleverd zijn, zullen we ook kijken wat we moeten doen op het vlak van het beleid. Het zou niet passen om daar dan niets mee te doen, dus we gaan dat sowieso meenemen.

De PAS-regeling is inderdaad zeer belangrijk, mevrouw Rombouts. In Nederland is men daar al door. In Vlaanderen zijn we volop aan het werken aan een definitieve PAS-regeling. Die zit echter nog in de voorbereidende fase. Ik ga daar dus nog niet te fel op vooruitlopen, want we zijn in overleg met heel veel actoren over de PAS, over hoe zij het zien en wat hun input is voor de definitieve PAS. Dat overleg moet maximaal een kans krijgen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Bedankt voor uw antwoorden, minister. Bij uw aantreden bent u allicht op heel wat problemen gestoten. Ik denk aan de droogteproblematiek en nog heel wat andere, maar ook die van de luchtkwaliteit. Ik vind heel veel dingen aan uw beleid wat minder goed, maar wat ik er goed aan vind, wat droogte betreft, is dat u een zogenaamde 'high level taskforce' hebt ingesteld om de Blue Deal te begeleiden. U hebt daarstraks gezegd dat u rekening probeert te houden met suggesties van parlementsleden. Ik zou een suggestie willen doen. Ik zou u willen vragen om de wetenschappers die wij in Vlaanderen hebben op het vlak van luchtkwaliteit, en dat zijn er heel wat, en ook heel wat goeie, ook te verenigen in een soort 'high level taskforce' om het beleid rond luchtkwaliteit mee vorm te geven en te evalueren. Ik denk dat het heel goed is om dat soort experten mee te betrekken in uw beleid. Dat is een suggestie die ik doe. Ik hoop dat u die ter harte zult nemen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Het hoeft u niet te verwonderen, collega's, dat ik me aansluit bij de wijze woorden van mijn collega Danen.

Ik wil nog even een oproep doen, minister. Het stoot mij tegen de borst dat de Vlaamse Regering centen steekt in rechtszaken en dat we het risico lopen om een dwangsom van 500.000 euro te moeten betalen. Ik denk dat we alles moeten doen om dat soort achterhoedegevechten te vermijden. We gebruiken onze centen beter om maatregelen te nemen in plaats van om rechtszaken te financieren en mogelijk het risico te lopen om dwangsommen te betalen. Bij deze doe ik ook een warme oproep om dat te allen prijze te voorkomen en het beleid aan te schroeven. Als dat kan met een 'high level taskforce', zoveel te beter, maar het lijkt wel zo dat we nu onmiddellijk onze ambities omhoog moeten brengen, want de veroordeling van Greenpeace gaat niet over iets op lange termijn. Dat gaat over het feit dat we nu onze normen niet halen. Ik denk dat we daar echt nog een tand bij moeten steken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Bart Dochy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de verplicht gescheiden ophaling van gft
– 244 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Minister, via een besluit van de Vlaamse Regering uit 2019 werd de Europese richtlijn met betrekking tot het gescheiden inzamelen van gft-afval omgezet. Vanaf 2024 zal het gft-afval gescheiden moeten worden opgehaald door de steden en gemeenten. Het gescheiden inzamelen van gft-afval wordt voor veel bedrijven reeds verplicht vanaf 2021. Het groente-, fruit- en tuinafval dient dus vanaf 31 december 2023 aan de bron te worden gescheiden, volgens het principe van de Europese richtlijn.

Er is echter in een aantal uitzonderingen voorzien in de Europese richtlijn. Zo moet het potentieel om te scheiden interessant zijn ten opzichte van de handelingen en de kwaliteit die door de inzameling wordt bereikt. Ook dienen de algemene milieueffecten niet negatief te zijn of mag de scheiding de kwaliteit van de afvalinzameling niet naar beneden halen. En ook mogen de economische kosten die dat met zich meebrengt, niet buitensporig zijn. Dat dient volgens de Europese richtlijn op regelmatige basis te worden afgetoetst.

Minister, op welke manier zullen de criteria voor de uitzonderingsmaatregelen bepaald worden? Hoe dienen in eerste instantie bedrijven, maar ook gemeenten, dat te interpreteren?

Het thuis composteren kan in deze aangemoedigd worden. Voorziet u motivatiecampagnes en acties om composteren aan te moedigen bij huisgezinnen, maar evenzeer bij bedrijven?

Hoe kunnen gemeenten en steden ondersteund worden bij het gescheiden inzamelen van gft- en bioafval? Welke overlegmomenten hebben desgevallend reeds plaatsgevonden en met wie? Hoe zal tot slot de toetsing gebeuren wanneer een uitzondering wordt toegepast?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Mijnheer Dochy, Europa draagt de lidstaten op om uiterlijk tegen 31 december 2023 bioafval ofwel aan de bron te scheiden en te recyclen, ofwel gescheiden in te zamelen met het oog op hergebruik of recyclage. De interpretatie van de afwijkingscriteria die in het richtlijnenrapport voorzien werden, zal op Vlaams niveau gebeuren, om een uniforme aanpak te garanderen. Het is dus niet de bedoeling dat individuele bedrijven en gemeenten die criteria zelf invullen. Zij moeten wel de nodige onderbouwing aanleveren als zij een beroep willen doen op de afwijkmogelijkheid. Voor 2021 is het duidelijk welke bedrijven al dan niet moeten voldoen aan de nieuwe sorteerverplichtingen. Momenteel loopt er overleg met de betrokken bedrijfssectoren, de inzamelaars en de afdeling Handhaving om duidelijke afspraken te hebben waarmee men van start kan gaan.

Artikel 22 van de kaderrichtlijn wijst inderdaad een belangrijke rol toe aan thuiscompostering. Promotie van kwalitatief thuiscomposteren is al lang een van de pijlers van het Vlaamse beleid inzake bioafval.

Het ontwerpactieplan Voedselverlies en Biomassa(rest)stromen Circulair 2021-2025, dat ik samen met collega Crevits zal laten goedkeuren, bevat specifieke acties die verder inzetten op thuiscompostering, als onderdeel van thuiskringlopen. Behalve tot de huishoudens richten die acties zich ook tot bedrijven waar zelf composteren in combinatie met eigen gebruik van de compost haalbaar en milieuverantwoord is. De Vlaamse Compostorganisatie, Vlaco, speelt daarbij een centrale voortrekkersrol, op basis van haar jarenlange ervaring en expertise. Ook binnen het subsidiebesluit van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) is er nu al aandacht voor thuiscomposteren. Er kunnen bijvoorbeeld door lokale besturen subsidies verkregen worden om compostbakken en compostvaten te verdelen onder de inwoners.

Voor diverse voorzieningen voor de ophaling van gft-afval aan huis is in een financiële tegemoetkoming voorzien. Bovendien is in een bijkomende tegemoetkoming voorzien voor het starten van een bijkomende inzameling van gft-afval in een groenregio. Daarvoor bedraagt het maximumsubsidiebedrag 2 euro per bediende inwoner per jaar.

Tot slot komen ook voorvergistingsinstallaties die voor een gft-composteerinstallatie worden opgezet in aanmerking voor subsidiëring. Daarbij komen alle

infrastructuurwerken en uitrustingswerken die noodzakelijk zijn voor de installatie in aanmerking. Het subsidiepercentage bedraagt 20 procent van het investeringsbedrag, met een maximumsubsidiebedrag van 1,5 miljoen euro per installatie.

Ter voorbereiding van de implementatie werd een taskforce opgericht. Die taskforce zal tegen eind 2021 aan de lokale besturen duidelijkheid geven over de opties om invulling te geven aan de bepalingen van artikel 22. Voor die opties zal worden gestart vanuit de centrale doelstelling om zo veel mogelijk bioafval te weren uit het restafval van huishoudens en bedrijven. De taskforce zal ook een wetenschappelijke studie laten uitvoeren om de ecologische en economische voor- en nadelen van thuiscomposteren en een aantal inzamel- en verwerkingsscenario's voor bioafval te onderzoeken. Op basis van onder meer de resultaten van die studie zal de taskforce input leveren in het nieuwe uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval, dat volgens de planning eind 2022 zal worden goedgekeurd. De taskforce waarvan sprake werd opgestart op 7 december en wordt getrokken door de OVAM. De betrokken partners zijn momenteel de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), Interafval en Vlaco. Zoals eerder al aangehaald, is er momenteel ook overleg met Denuo en de afdeling Handhaving over de concrete inwerkingtreding op het terrein.

Dan was er uw laatste vraag. Zoals vermeld, zal de toepassing van een uitzondering grondig moeten worden onderbouwd vooraleer de OVAM die toestaat. De toepassing van een uitzondering zal immers bij de Europese commissie moeten worden verantwoord.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Minister, dank u wel, zeker ook voor het proactieve werk: 2023 is nog een eind van ons af, maar u hebt reeds een taskforce opgericht. Dat is zeer goed. Er is ook voorzien in overleg met de belangrijke partners, met de VVSG, Vlaco en Interafval, dat de intercommunales vertegenwoordigt, denk ik. Dank dus, voor het snel opstarten daarvan, en hopelijk wordt er ook heel snel duidelijkheid gegeven over welke de criteria zijn, zodat die intercommunales, gemeenten en steden zich ook terdege kunnen voorbereiden. Misschien is het toch wel interessant om in de loop van deze procedure en dit proces ook nog wat extra aandacht te besteden aan de thuiscompostering, want ik denk dat de dynamiek daaromtrent de jongste jaren toch wel wat is stilgevallen en dat er in de aanloop naar 2023 of 2024 heel wat extra kan worden verwezenlijkt. Wat thuis wordt gecomposteerd, hoeft niet te worden weggevoerd. Dat kan het milieu enkel ten goede komen.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Collega Dochy, dank u voor de vraag. Minister, ik wil me graag even aansluiten bij collega Dochy in het bepleiten van het belang van dat thuiscomposteren. Zoals de collega al zei, wat thuis kan worden gecomposteerd, hoeft niet te worden vervoerd, en dat is natuurlijk een plus. Dat daarop wordt ingezet, blijkt ook uit het feit dat de subsidies vanuit de OVAM voor compostbakken en -vaten eind 2017 nog werden opgetrokken. Wanneer we naar lokale initiatieven gaan kijken, zien we steeds vaker dat mensen die zelf geen tuin hebben, met de wijk of de buurt kunnen gaan samenwerken op dat vlak. Het is dus eigenlijk voornamelijk aan lokale besturen om dat te promoten, of ik zie toch zeker een grote kans wat dat betreft. Minister, voorziet u op dat vlak ook in extra sensibilisering, om die handvaten te geven aan lokale besturen om daar verder werk van te maken, om dat mogelijk te maken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik wil eerst zeggen dat vandaag naar ons weten nog niemand in een uitzondering heeft voorzien. Collega Dochy, ik denk inderdaad dat heel veel lokale besturen beseffen dat ze daar samen met ons werk van moeten maken. Ik vind dat heel veel lokale besturen daar ook heel constructief in zijn. Collega, ik zal bekijken of we niet vanuit de OVAM alles op alles kunnen zetten om de nodige sensibilisering in te zetten. Ook de intercommunales kunnen natuurlijk een rol spelen in het promoten van thuiscomposteren. Collega Dochy, ik denk dat dat inderdaad nog niet volledig is doorgedrongen in de Vlaamse huiskamers, maar we hebben nog even, en ik denk dat we van die tijd moeten gebruikmaken, samen met lokale besturen, samen met intercommunales, om velen daar warm voor te maken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de verspreiding van exoten via de luchtvaart – 293 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Voorzitter, u zult ongetwijfeld appreciëren dat de vraag is gesteld naar aanleiding van een spijtig incident in uw eigen gemeente. Ik ben blij om u ondertussen gezond te zien. Een deel van de vraag is ondertussen al wat achterhaald en de problematiek is niet meer zo acuut, omdat ze ondertussen al een tijd geleden is gesteld. Ik heb ze echter niet teruggetrokken omdat er toch wel wat vragen zijn die blijven en die misschien nuttig zijn om even aan te raken met het oog op de toekomst.

De spijtige aanleiding voor de vraag was het feit dat een koppel in de gemeente Kampenhout, de gemeente van mevrouw De Vroe, is overleden na een besmetting met malaria, die blijkbaar was verspreid door een mug die via de luchthaven van Zaventem in Kampenhout zou zijn terechtgekomen.

Er is ondertussen wel gebleken dat het om een geïsoleerd incident ging, en dat het niet zo is dat er een malariaplaag in Kampenhout en omgeving gaande is. Minister, u mag punt drie van mijn ingediende vragen dus schrappen.

Wel wou ik graag nog even ingaan op het volgende. Is een potentiële verspreiding van exoten en exotische ziekten in Vlaanderen via de luchtvaart inderdaad erg uitzonderlijk, en hoe wordt dat gemonitord? Op welke basis besluit men dat dat uitzonderlijk is? Bestaan daar harde cijfers over, die we kunnen vertrouwen?

In dat kader was ik ook wel geïnteresseerd om te weten hoe de controles op de luchthaven die daaromtrent gebeuren of zouden moeten gebeuren, worden geëvalueerd. In hoeverre wordt dat opgevolgd, ook vanuit Vlaanderen?

Er wordt vaak gezegd dat exoten die hier terechtkomen, dat vaak niet overleven omdat ze niet aan ons klimaat zijn aangepast. Dat was in ieder geval vaak zo. Nu is het zo dat ons klimaat wel degelijk aan het wijzigen is, op allerlei vlakken. Zijn onze inzichten daarover op dit moment nog actueel, of is het nodig om toch een aantal dingen te herzien? Wordt er nagedacht over het herevalueren van de risico's daarvan in functie van nu al zichtbare en voelbare klimaatverandering?

Gwenny De Vroe (Open Vld): Collega Tobback, ik ben u dankbaar voor de vraagstelling. Het was inderdaad heel hard schrikken in Kampenhout toen dat incident is gebeurd. U hebt dat ook goed gekaderd: het was een heel uitzonderlijke

situatie. Gezien de klimaatverandering is het echter inderdaad belangrijk om de vinger aan de pols te houden. Ik kijk dus samen met u en alle andere collega's ten eerste uit naar het antwoord van de minister in dezen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega De Vroe, ik kan me daarbij aansluiten. Collega Tobback, ook voor mij is het goed om eens te bekijken hoe Vlaanderen dat monitort en of we dat nog op een juiste manier doen. De intensiteit van de monitoring op luchthavens is momenteel onvoldoende om de frequentie van import via die weg te kwantificeren of te vergelijken met andere importmechanismen. Wel blijkt duidelijk, bijvoorbeeld uit intensievere monitoring in het buitenland, dat de import van exotische muggen, zowel tijgermuggen als gelekoortsmuggen en malaria-muggen, via de luchtvaart kan optreden, maar vermoedelijk gebeurt dat in België veeleer zeer occasioneel. Op basis van onderzoek beveelt men aan exotische muggen te blijven monitoren op luchthavens met een hoge cargo- en passagiersintensiteit. Tijdens het MEMO-project werden op de luchthavens met het grootste risico voor de import van exotische muggen, dus Luik, Charleroi en Zaventem, muggenvallen geplaatst van april tot november. In 2017 werd tijdens de MEMO-monitoring slechts één exotische malariamug gevangen, op de cargoluchthaven van Luik. In Zaventem en Charleroi werden geen exotische muggen gevangen. In Schiphol, waar de monitoring intensiever is, wordt een regelmatige import van gelekoortsmuggen en tijgermuggen gedetecteerd. Sinds de afloop van het MEMO-project eind juni 2020 werd de muggenmonitoring met de beschikbare middelen voortgezet tot december 2020, maar enkel op autosnelwegparkings, aangezien die wellicht ook een belangrijke route zijn voor een insleep van tijgermuggen. Ik wil erop wijzen dat dergelijk onderzoek uitsluitend gebeurt vanuit het belang van de volksgezondheid. U hebt daar ook naar verwezen. Uiteraard erken ik dat dat doel zeer belangrijk is. De bevoegdheid ter zake zit Vlaams bij collega Beke en federaal bij de minister die bevoegd is inzake de import van exotische diersoorten. Ik weet nu niet welke minister dat is.

Er werd gevraagd hoe ik de controles evalueer. Momenteel wordt er geen monitoring van exotische muggen uitgevoerd op de luchthavens. Volgens de aanbevelingen in het MEMO-eindrapport moeten exotische muggen verder worden gemonitord op luchthavens met een hoge cargo- en passagiersintensiteit, dus voornamelijk de luchthavens van Charleroi en Zaventem. De luchthaven van Luik kan ook belangrijk worden, aangezien die blijft groeien als cargoluchthaven. Of de aanbevelingen uit het MEMO-eindrapport zullen worden gevolgd, zullen we dus ook aan de bevoegde collega's moeten vragen. Ook belangrijk is het preventief sprayen met insecticide op de vliegtuigen. Dat gebeurt op passagiersvluchten, maar het is niet geweten of dat ook in de bagage- en cargoruimten wordt gedaan. Dat kan worden nagevraagd bij Saniport, dat onderdeel is van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.

Voor het inschatten van de kans op vestiging worden wetenschappelijk gevalideerde klimaatvoorspellingen gebruikt. Uit die studies blijkt inderdaad dat ons klimaat nu al geschikt is voor de vestiging van potentiële ziektevectoren zoals de tijgermug. Ook de exotische Aziatische bosmug is al in ons land gevestigd. De insleep van tijgermuggen via het wegverkeer neemt toe, onder andere via het transport van te recycleren autobanden, zodat de vestiging van deze soort in de toekomst mogelijk is. Voor tropische malariamuggen is ons huidige en toekomstige klimaat ongeschikt, zodat de inschatting is dat hun vestiging weinig waarschijnlijk is.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, ik dank u voor het antwoord. Dat was vrij duidelijk. Om duidelijk te zijn, ik heb de vraag niet gesteld met de ambitie om

ongerustheid of paniek te zaaien over uitbreidende malaria en gigantische ziektegolven, maar ik ben wel een beetje bezorgd als ik hoor dat de monitoring op de luchthavens blijkbaar te weinig gebeurt, en dat bijvoorbeeld een omliggend land als Nederland daar op Schiphol toch wat grondiger en intensiever mee omgaat en over betere cijfers beschikt dan wij. Dat is toch een beetje jammer. We beroemen er ons in België soms overdreven op dat ons land een doorvoerland is. Dan is het toch wel jammer dat we er niet in slagen om die monitoring op luchthavens systematischer te doen als we weten dat die bedreiging er is. Ik apprecieer dat dat natuurlijk niet rechtstreeks uw eigen bevoegdheid is. Ik moet er ook op wijzen dat er een groot verschil is tussen de formele import van exoten met commerciële bedoelingen of om welke reden dan ook, en dit soort dingen, die eigenlijk een bijverschijnsel zijn, een bijvangst bij andere transporten. Dit is niet iets dat met een cargobrief of -manifest gebeurt. Dit gebeurt per ongeluk. Het is niemands bedoeling om dat te doen, mag ik aannemen.

Ik wil dus toch nog eens het belang van goede monitoring benadrukken. Wat er in Kampenhout is gebeurd, zal niet elke dag gebeuren, gelukkig maar, maar ik denk dat het toch wel verstandig is dat men daar beter op toeziet. Mag ik erop rekenen dat u aandringt bij uw collega's om dat toch wat grondiger te doen?

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Voorzitter, collega's, minister, goedemiddag. Kampenhout, Herent en Wijnmaal liggen allemaal dicht bij elkaar. Als Vlaams-Brabanders voelen we ons dus meteen bedreigd als er in Zaventem zoiets aankomt. Neen, ik wil het natuurlijk relativeren, maar aan de andere kant wil ik collega Tobback ook steunen. Het is heel belangrijk dat men dat opvolgt, want je voelt heel goed aan dat dit een trend is die zich zal voortzetten, dat dit waarschijnlijk steeds meer zal voorkomen. Er zijn sowieso veel soorten die nu oprukken vanuit het zuiden, die in warmere omstandigheden beter gedijen. Zelfs los van de import via luchtvaart, reizigers of bagage zullen we hier soorten zien komen die hier vroeger eigenlijk niet thuishoorden, maar zich wel degelijk hier kunnen vestigen of overleven en vermenigvuldigen. Het is dus wel belangrijk dat die monitoring gebeurt, niet alleen in de luchthaven. Ik weet dat er voor exoten natuurlijk een monitoringnetwerk is. In de commissie is daar al vaak over gesproken. Ik wil echter het belang benadrukken van het voorzien in voldoende monitoring op de luchthaven en op andere plaatsen, om de vinger aan de pols te houden. We zijn een dichtbevolkte regio, dus dat is toch een potentiële bedreiging.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Het is een terechte vraag van de heer Tobback. Hij heeft zich gefocust op die mug in Kampenhout, maar het doet zich natuurlijk veelvuldig voor. Ik heb daar nogal eens op gewezen bij bepaalde vragen. Het is niet alleen in de luchthaven, het zijn de grote schepenhavens met containertransport. We zijn inderdaad een doorvoerland, met de globalisering zitten we op een Europees kruispunt. Als we bijvoorbeeld willen exporteren naar China, zijn daar strikte voorwaarden aan verbonden. Zij hebben bepaalde zaken nodig waaraan dat moet voldoen, vooraleer men een container of een vracht mag verschepen. Ik stel mij dan de vraag: waarom kunnen wij dat dan niet voor onszelf ook zo uitmaken? We hebben toch de mogelijkheid om, als iets naar hier getransporteerd wordt, te zeggen dat het aan een aantal voorwaarden moet voldoen, welk transport dat dan ook is. U hebt het daarnet over de tijgermug. Toevallig was er gisterenavond nog een uitzending op televisie over eitjes van een tijgermug die men gevonden had op een parkeerplaats langs een autobaan. Het wordt door de wetenschap dan toch een beetje opgevolgd, maar het is spijtig dat we daar niet de nodige inspanningen doen om dat tegen te gaan. Deze soorten horen hier nu eenmaal niet thuis. Sommige overleven, sommige kunnen heel goed

overleven, maar we moeten er toch iets aan doen. Het is een terechte vraag om daar meer aandacht voor te hebben. U bent daar maar voor een stukje voor bevoegd, maar er zijn meerdere bevoegdheden verdeeld over de ministers. Het is nodig om daar een totaalbeeld van te krijgen en ook om een totaaloplossing en een visie te ontwikkelen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik wil mij aansluiten bij deze vraag omdat ik ze ook belangrijk vind. Minister, u hebt aangestipt dat het een dreiging is waar we altijd oog voor moeten hebben. Het gaat nu over muggen, ik denk dat het over heel veel diersoorten, exoten, maar ook over planten of over virussen zou kunnen gaan. Dit benadrukt nog maar eens hoeveel belang we moeten hechten aan sanitaire maatregelen. Ik hoor ook heel duidelijk het pleidooi voor monitoring. Ik ben er ook van overtuigd dat we dat op een goede manier moeten monitoren. Maar nog belangrijker is dat we heel goede sanitaire maatregelen uitwerken om de overdracht of de import in dezen te vermijden. Bij zo'n sanitaire maatregel hoort ook strikte handhaving. Minister, ik wil u bij dezen ook ondersteunen om dat in goed overleg te doen met de andere bevoegde ministers, zodat daar geen tweespalt kan ontstaan indien er zich rariteiten zouden voordoen. We hebben inderdaad de onbewuste insleep, maar soms moeten we ook vaststellen dat er bewuste insleep gebeurt doordat mensen zich niet aan maatregelen houden en dat dat ook de nodige dreiging met zich mee brengt. Dus, enkel een ondersteunend pleidooi om zeker in overleg te gaan over hoe de sanitaire maatregelen rond deze bedreigingen het meest gesloten kunnen worden, zodat we verdere impact hopelijk maximaal kunnen vermijden.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Namens onze fractie wil ik ook benadrukken hoe belangrijk het nemen van correcte maatregelen en het handhaven daarvan is om dit soort ongewenste import te voorkomen. Het is één ding om vervelende planten, de Japanse duizendknoop of de Chinese wolhandkrab te moeten bestrijden, dat is niet aangenaam. De impact op onze biodiversiteit en direct op ons leefmilieu is aanzienlijk. Hier gaat het natuurlijk om iets dat toch ernstiger is en waarbij helaas menselijke levens op het spel staan. In dat opzicht onderschrijf ik de bekommernis die de minister geuit heeft.

Ik was over één ding een beetje verrast, namelijk dat de minister – en ik neem het haar niet kwalijk, ik stel het alleen maar vast – op dit ogenblik geen uitsluitsel kan geven of ook cargovluchten voldoende gedesinfecteerd worden, als ik dat simpele woord mag gebruiken. Het zou fijn zijn om in het kader van het overleg waarop de verschillende collega's aangedrongen hebben, dat ook even uit te klaren, zodat we weten dat ook cargovluchten voldoende sanitaire maatregelen nemen om de import van bijvoorbeeld deze tijgermug verder onmogelijk te maken.

Gweny De Vroe (Open Vld): Ik wil ook nog even tussenkomen, aangezien het een problematiek is die heel Kampenhout serieus opgeschrikt heeft. Men dacht eerst dat die mensen waarschijnlijk naar het buitenland geweest zijn, maar het bleek dan om een koppel te gaan dat in de deelgemeente Berg woonde en helemaal niet naar het buitenland geweest was. Er is toch wel een vrees geweest. Collega Tobback heeft het ook heel duidelijk gesteld: het ging om een heel uitzonderlijke situatie. De mensen waren dus onmiddellijk gerustgesteld. Er is ook verder onderzoek gebeurd door het Instituut voor Tropische Geneeskunde naar hoe deze uitzonderlijke besmetting plaats heeft kunnen vinden.

Minister, ik ben op zich heel tevreden met uw reactie. Maar de collega's hebben er ook al op gewezen: het is uiteraard van groot belang om hierop vanuit Vlaanderen ook de nodige aandacht te vestigen bij uw federale collega, enerzijds wat betreft

de monitoring, en anderzijds wat betreft het desinfecteren van de cargovluchten. Het gebeurt wel bij passagiersvluchten, maar de cargolaadruimten moeten uiteraard ook gedesinfecteerd worden. Het is belangrijk om vanuit Vlaanderen die bezorgdheid te uiten. Met de klimaatverandering zullen we daar in de toekomst toch bijkomende aandacht voor moeten hebben.

Minister, het kan ook heel interessant zijn om ook het Tropisch Instituut daarbij te betrekken. Dat is een bijkomende suggestie die ik wil doen. Ik denk dat het interessant is om hier in de toekomst nog op terug te komen en u te vragen welke stappen er genomen worden om deze uitzonderlijke situatie verder te proberen beperken.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u aan alle collega's die zijn tussengekomen over heel Vlaanderen heen. Ik vind dat jullie terecht de opmerking maken om dit verder op te volgen en om dit te bespreken met de collega's die daar de bevoegdheid toe hebben, als het bijvoorbeeld gaat over het desinfecteren van de cargovluchten. Ik ga daar dus met de collega's in overleg om dit onder de aandacht te brengen. Het Tropisch Instituut doet al onderzoek hierover en zal dat ook blijven doen. Dat is belangrijk. Voor het overige ga ik met de collega's in goed overleg om daar bij hen ook aandacht voor te vragen, wat door jullie zeer terecht gezegd is.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Bedankt voor het antwoord. Het was, zoals ik in het begin al zei, niet mijn bedoeling om met deze vraag van een mug een olifant te maken. Maar ik wou toch eindigen met een bedenking. Vele collega's hebben terecht gewezen op de nood aan desinfecteren van containers en cargo, maar we mogen ook niet uit het oog verliezen dat je de hele wereld niet buiten kunt desinfecteren. Iemand maakte een opmerking dat bepaalde soorten hier niet thuishoren. Ja goed, soorten hebben geen paspoort, soorten horen thuis waar ze kunnen overleven. Het is belangrijk om die evolutie in het oog te houden, wat er zich hier voordoet, wat er hier overleeft, en hoe we ons daarnaar organiseren en aan aanpassen. Maar dat gaat echt niet met alleen maar insecticide, dat is een hopeloze piste. Als je op die manier moet proberen dingen buiten te houden, lukt dat toch nooit. Laten we daar oog voor hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over mestverwerking en digitale debietmeters – 348 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, het zal niet de eerste keer en ook niet de laatste keer zijn dat we het over mest hebben. De veranderende verwerking van mest is toch wel een probleem. Nochtans is die correcte verwerking in het belang van zowel ons leefmilieu als van de landbouwers zelf die inspanningen doen om zich aan de regels te houden. We zien de afgelopen jaren dat, als er controles zijn, er heel veel misbruiken worden vastgesteld. De mestverwerking is sterk fraudegevoelig.

U hebt zelf gezegd dat sommige praktijken onaanvaardbaar zijn en dat u bereid bent om die fraude tegen te gaan. De maatregel die u hierbij aankondigde, was de

digitale debietmeter. De gegevens zouden bij de Mestbank terechtkomen, die dan moet waken over het volgen van de regels.

Gezien de dringende noodzaak aan een betere controle is het spijtig dat de installaties pas tegen 1 januari 2022 aangepast moeten zijn, terwijl het Mestdecreet bepaalt dat dit al tegen 1 januari 2020 in orde moest zijn. Daarmee zullen deze meters pas voor de eerste maal echt werken in het laatste jaar van het Mestactieprogramma 6 (MAP6), terwijl dit een maatregel was die eigenlijk reeds van bij het begin mee moest zorgen voor de door velen gewenste verbeterde controle.

Het gaat hier volgens mij ook maar om een halve oplossing. Uit controles bij mestverwerkers blijkt ook dat er onrechtmatige verschillen zitten in de inhoudswaarden van de mest. Uit de extra gegevens die u stuurde over de bedrijfs-specifieke mestsamenstelling bij individuele landbouwers, blijkt dat ook hier nog redelijk veel onregelmatigheden zijn. In 2019 werden 6 van de 21 bedrijfs-specifieke mestsamenstellingen (BSM's) ingetrokken en 4 moeten verder worden opgevolgd. Slechts ongeveer de helft viel binnen de wettelijke grenzen. Wanneer we dan zien dat het aantal BSM's sterk stijgt, moeten we hier extra over waken. Naast het debiet bij de verwerkers dient ook de samenstelling bij transporteurs opgevolgd te worden.

De debietmeters zullen enkel de hoeveelheid mest monitoren, niet de samenstelling. Dit is nochtans mogelijk. In Duitsland, in Noordrijn-Westfalen, meet men niet enkel het debiet, maar ook de samenstelling via NIR-sensoren (near infrared). Deze sensoren kunnen stikstof- en fosfaatgehalten direct in de meststroom meten, met een lichte afwijking. Er wordt nog aan gewerkt om die afwijking nog te verkleinen, zodat de resultaten daar heel accuraat zijn. De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) kent dit systeem al, maar stelt dat er nog meer onderzoek nodig is en dat het zal worden opgevolgd. Nochtans heeft Noordrijn-Westfalen deze sensoren reeds sinds 2018 erkend. Wij denken dan ook dat het in Vlaanderen mogelijk moet zijn om met zulke sensoren aan de slag te gaan. Vermits de invoering van die digitale meters uitgesteld is, lijkt het een opportuniteit om ineens te werken aan debietmeters die niet alleen het debiet, maar ook de samenstelling van de mest meten.

Minister, wat is de reden waarom de datum uit het Mestdecreet niet is gehaald? Gaat u in de tussentijd extra maatregelen nemen? Bent u bereid om het Mestdecreet aan te passen en deze overgangperiode te gebruiken om de installatie van NIR-sensoren bij transporteurs te implementeren? Wat houdt VLM of u tegen om dat te doen? Wilt u de controlerende rol van de Mestbank versterken? Zo ja, hoe?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Het is niet alleen belangrijk dat de debietmeters worden geïnstalleerd, het is ook cruciaal dat die debietmeters daar staan waar ze de nodige informatie geven om de goede werking van de installatie te kunnen nagaan, om een correcte opvolging van de bedrijven te kunnen garanderen, en om problemen en potentiële fraude onmiddellijk te kunnen vaststellen.

Daarom is in het besluit een regeling opgenomen over de juiste plaatsing van debietmeters op niveau van de installatie. Bovendien hebben we ineens de stap gezet naar debietmeters die de relevante informatie automatisch verzenden naar een internetloket bij de Mestbank. Vandaar de kleine vertraging. Er is nu een duidelijke deadline, die iedereen de mogelijkheid geeft om in actie te schieten en de nodige voorbereidingen te treffen om de vereiste debietmeters te installeren. De beschikbare tijd is niet van dien aard dat er ruimte is om te treuzelen.

De verplichting tot het installeren van debietmeters is een algemene maatregel. Het is niet omdat debietmeters pas geïnstalleerd moeten zijn op 1 januari 2022, dat ik de verwerkers in 2021 niet in het vizier hou. De controles door de inspecteurs en de gerichte doorlichtingen van mestverwerkers gaan onverminderd door. Wanneer blijkt uit bepaalde vaststellingen dat debietmeters sneller geplaatst moeten worden, zullen mijn diensten dit ook zo opleggen, samen met eventueel andere maatregelen.

Op uw vragen over de sensoren en wat er mij tegenhoudt om die in te zetten, kan ik u het volgende antwoorden. De NIR-sensoren zijn één van de mogelijke technieken om de mestsamenstelling te bepalen. Zij hebben hun beperkingen en mogelijkheden. VLM heeft een studie uitgeschreven om de huidige technische mogelijkheden voor de in situ bepaling van de stikstof- en fosfaatinhoud van vloeibare organische mest te bepalen. Hierbij wordt ook gekeken naar de kennis beschikbaar in onze buurlanden. Ik heb aan mijn administratie expliciet de opdracht gegeven om binnen deze studie op zeer korte termijn te bekijken of de sensoren die in Duitsland erkend zijn, toegepast kunnen worden op mestverwerkingsinstallaties zoals ze in Vlaanderen staan. Op basis van de studie wil ik desgevallend voorstellen om het mestdecreet in die zin aan te passen.

Zoals gezegd moeten de debietmeters de relevante informatie automatisch digitaal verzenden naar een internetloket bij de Mestbank. Op die manier kunnen deze automatisch geanalyseerd worden, kunnen knelpunten dadelijk vastgesteld worden en kunnen zo gerichter controles worden uitgevoerd. Daarnaast voeren mijn diensten jaarlijks een vijfhonderdtal meststaalnames uit. Hiervan hebben ongeveer een derde betrekking op mestverwerkingsproducten. Hierbij wordt op basis van de analyse nagegaan of de vermelde mestsoort correct is en of de gemeten samenstelling afkomstig kan zijn vanuit de gemelde installatie. Voorts zet ik volop in op de inzet van innovatieve technieken. Zo loopt er naast het onderzoek naar de in situ bepaling van mestsamenstelling ook een studie naar de mogelijkheden van satellietbeelden om efficiëntere en gerichtere controles mogelijk te maken.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Waarom is het zo belangrijk om met digitale meters te gaan werken? Wij hebben het daar vroeger al over gehad. Het zorgt er natuurlijk voor dat iedereen in een level playing field werkt, en dat we de tijdrovende controles die anders moeten gebeuren en waarvoor veel mankracht nodig is, kunnen vervangen. Eigenlijk kunnen wij zo beter weten of iedereen aan de regels voldoet. Dat is vooral belangrijk voor al die landbouwers die hun best doen om aan de regels te voldoen en die ook het recht hebben om te weten wat er op hun land wordt gebracht.

Ik ben tevreden met uw antwoord, om te horen dat u ermee bezig bent. Het was in het begin een beetje vaag, maar ik begrijp dat VLM bezig is met een studie. Het gaat mij niet om het systeem. Het belangrijkste voor mij is – en dat is de reden voor mijn vraag – dat behalve het debiet ook de samenstelling van de mest en het gehalte aan stikstof en fosfor bepaald kan worden. Dat is immers belangrijke en relevante informatie.

Dus heb ik eigenlijk geen bijkomende vraag. Maar zullen de resultaten van de studie en de opvolging ervan met eventuele implementatie in de regelgeving snel genoeg ter beschikking zijn om de voorziene datum van 1 januari 2022 te halen? En zal dat gebeuren op een manier dat de landbouwers en de mestverwerkers zich tijdig kunnen organiseren?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik wil mij aansluiten bij deze vraag over de debietmeters op de installaties voor mestverwerking. Het was een duidelijke vraag, ook in het nieuwe decreet, om de controle in het hele mestcircuit zo goed mogelijk in beeld te brengen en eventuele fouten daarin te kunnen uitsluiten. Het is daarbij belangrijk dat dit op een goede manier kan worden geïmplementeerd. Het is ook belangrijk in goed overleg te blijven met de mestverwerkers, om te zien hoe dat het meest optimaal kan werken. Een bezorgdheid hierbij, die ik op het terrein hoor, is de foutenmarge bij de debietmeters en de plaatsen waar er gemeten moet worden. Ik ga dit hier niet al te technisch uitleggen. Maar ik vraag toch ook daarvoor de aandacht. Wij werken heel secuur, met heel nauwgezette informatie. Als foutenmarges roet in het eten gooien, krijgen we discussies die we beter kunnen vermijden. Ik doe een oproep om dat probleem zeker te blijven opvolgen en te bespreken. U hebt aangegeven eventuele knelpunten kort op te volgen en op te lossen. Ik hoop zeker ook dat dit een onderwerp is van verder overleg.

Wat de NIR-technologie betreft waarnaar collega Steenwegen verwijst, ik had niet begrepen dat het de bedoeling was die al direct op te leggen. We zijn immers nog in onderzoek daarover. Het is mogelijks een veelbelovende techniek om ook de inhoud van het product te kunnen meten. Maar ik denk dat ook daarover nog onderzoek nodig is. Er zou een onderzoek lopende zijn bij KU Leuven. De minister verwees naar een onderzoek van VLM. Betreft dat hetzelfde onderzoek? In dat onderzoek van KU Leuven wordt in elk geval ook onderzocht op welke manier de techniek implementeerbaar is in de praktijk. Ook blijkt dat zelfs bij die nieuwe techniek nog een probleem van foutenmarges bestaat. Een tweede uitdaging is dat elke sensor geïjkt zou moeten worden en dat dat ook ook zeer mestspecifiek zou moeten zijn. Het is een veelbelovende techniek maar niet direct toepasbaar op het terrein, volgens de informatie waarover ik momenteel beschik.

Minister, u zegt dat, zolang het onderzoek nog lopende is, er wordt ingezet op de controle. Dat is zeer terecht. Zijn er afgelopen jaar nog belangrijke vaststellingen gedaan bij de mestverwerkers?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Als wij kijken naar de recente cijfers van VLM over de mestoverschotten en de nitraat- en fosfaatproblematieken in Vlaanderen, dan denk ik dat er weinig is waar zoveel foutenmarge op zit dan op de huidige systemen om bij te houden wat er met mest en nitraat en fosfaat gebeurt. Ik denk dat zowat ieder systeem een lagere foutenmarge en een lagere fraudegevoeligheid zal hebben dan wat wij vandaag hanteren en wat wij de voorbije decennia hebben gehanteerd. Als er nu één sector is die zich in de voorbije periode, niet alleen in Vlaanderen trouwens, nogal fraudegevoelig heeft getoond, dan is het wel de mestverwerking. Ik herinner aan Nederlandse voorbeelden uit vorige hoorzittingen.

Ik sluit mij dus heel erg aan bij de vraag van collega Steenwegen, om ten eerste zo snel mogelijk en ten tweede zo volledig mogelijk te gaan meten, en inderdaad niet alleen volumes, maar ook de samenstelling.

Ik wil van de gelegenheid gebruikmaken om aan de commissie te suggereren dat we eens grondiger kijken naar wat er in Noordrijn-Westfalen gebeurt en hoe het daar functioneert. Ik denk dat dat nuttige informatie kan zijn voor ons, al was het maar om te vermijden dat we dezelfde oefeningen en studies die men daar ongetwijfeld heeft gedaan met 'deutsche Gründlichkeit', hier nog eens opnieuw doen en ondertussen afwachten en verder aankijken hoe de miserie met het jaar groter wordt, want dat is ze wel degelijk aan het doen, jammer genoeg.

Tinne Rombouts (CD&V): Een buitenlandse reis?

Bruno Tobback (sp.a): Collega Rombouts, we verschillen al eens van mening. Ik hoef daarvoor niet ter plaatse op het terrein te gaan om te kijken waar de mest loopt. Ik ben bereid om een Duitse wetenschapper of een Duitse ambtenaar met de nodige ervaring hier te komen beluisteren. Dat mag zelfs via Zoom, voor mijn part.

De voorzitter: Wordt vervolgd in de regeling der werkzaamheden.

Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dat is een goede suggestie.

Ik ben het eens met alle collega's die gezegd hebben dat we een beter beeld willen hebben van die samenstelling. De gehele studie moet dit voorjaar af zijn. We hebben vanuit het kabinet wel specifiek gevraagd om op nog kortere termijn te kijken naar de Duitse sensoren en de studie die daar is gevoerd. Daar is inderdaad al veel gebeurd, collega Tobback. Dat kunnen we op nog kortere termijn doen, maar de gehele studie zou normaal gezien dit voorjaar af moeten zijn.

VLM pleegt natuurlijk ook overleg met de mestverwerkers. Dat zit goed.

Foutenmarges moeten we tot een minimum beperken. Je hebt natuurlijk altijd foutenmarges, bij alle meettechnieken, ook in andere sectoren. Maar we moeten alles op alles zetten voor een techniek die weinig foutenmarges bevat, om dat tot een minimum te beperken.

Wat betreft de eventuele vaststellingen van afgelopen jaar, collega Rombouts, zal ik de gegevens moeten opvragen bij VLM. Ik ken ze niet uit het hoofd.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, bedankt voor uw antwoord. Collega's, we werden deze week nog eens geconfronteerd met de realiteit: onze waterkwaliteit gaat al een paar jaar niet meer vooruit, maar achteruit. Er is dus een echte 'sense of urgency', in een wetgeving die al een paar decennia ontwikkeld wordt. We zitten aan het zesde mestactieplan dat in uitvoering is. Sorry, collega Rombouts, maar we kunnen niet blijven technische redenen en foutenmarges invoeren. Volgens mijn informatie is de foutenmarge bij die sensoren 3 à 4 procent. Als je dat vergelijkt met de fraudegevoeligheid die vandaag in de sector aanwezig is, dan vervalt dat in het niets.

Er is een systeem van bedrijfsspecifieke mestsamenstelling, dat er eigenlijk op gericht is om het eenvoudiger te maken voor mestverwerkers, zodat er niet altijd opnieuw apart gecontroleerd of informatie doorgegeven moet worden. Maar ook in dat systeem zien we dat er heel veel fraude, fouten en onjuiste gegevens zitten en dat die vaste samenstelling helemaal niet zo vast is. We zitten in een sector waarvan we allemaal weten dat die fraudegevoelig is. Voor mij gaat het in deze vraag vooral om het belang van onze landbouwers, en natuurlijk het leefmilieu. Dat gaat voor mij samen. Het is voor hen belangrijk dat zij weten wat zij op een veld opgevoerd krijgen, zodat ze op die manier ook kunnen meewerken om de opbrengst van de mest en de waterkwaliteit beter op elkaar af te stemmen.

Minister, ik ben blij te horen dat de studie in het voorjaar zal worden afgerond, wat ons dan waarschijnlijk de tijd geeft om niet alleen inzake debiet, maar ook inzake samenstelling stappen vooruit te zetten, zodat we zo snel mogelijk op een gestructureerde, digitale manier dingen kunnen opvolgen, ten goede van iedereen die het goed meent met onze landbouwers en de mestproblematiek.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Perdaens aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over stofhinder bij asbestverwerking – 387 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, asbestverwerking is een van de thema's die we hier al een aantal keren behandeld hebben, en terecht. Op 12 oktober kwam er protest tegen de verwerking van asbest in Harelbeke, in de omgeving van een bedrijf waar er veel stofhinder was voor de buurt. Bij het bekijken van de problematiek werd naar de droogte en de bijhorende waterbevoorrading verwezen. Het bedrijf erkende in een persbericht dat de buurt te lijden had onder stofhinder. Het liet een aantal opmerkelijke zaken optekenen in zijn persbericht, namelijk dat het door de waterschaarste niet genoeg had kunnen besproeien, dat de waterbevoorrading niet kon worden gegarandeerd en dat dus de stofbeheersing niet efficiënter werd aangepakt.

Ik vind het persoonlijk onbegrijpelijk dat een probleem in de waterbevoorrading wordt aangehaald om het probleem niet aan te pakken. Zeker voor een bedrijf dat asbest zou willen verwerken, zijn er oplossingen nodig voordat men met dat soort zaken begint. Ik heb naar aanleiding van dat incident een aantal vragen, minister.

Werd er elders in Vlaanderen ook extra stofhinder gemeten bij asbestverwerkers afgelopen zomer? Werden er deze zomer metingen gedaan naar de stofhinder door dit bedrijf of de bevoegde autoriteiten? Werd de hogere stofoverlast in die metingen vastgesteld? En wat werd er toen gedaan?

Er wordt gesproken over stofbeheersende maatregelen vanwege de overheid. Welke zaken werden daar precies afgesproken? Wie doet wat? Hoe wordt opvolging voorzien? En is tot slot geweten of de stofhinder schadelijke componenten bevatte en een risico kan vormen voor de gezondheid van de omwonenden die stofhinder ondervinden?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Mevrouw Perdaens, dit is een terechte vraag. Stofhinder kan op zich niet gemeten worden. Om een juiste inschatting te kunnen maken van de hinder, voeren toezichthouders van de afdeling Handhaving, bijvoorbeeld naar aanleiding van klachten, inspecties uit en controleren ze of het bedrijf de algemene en bijzondere voorwaarden van de vergunning naleeft. Controles door de afdeling Handhaving bij asbestverwerking en stortplaatsen zijn meestal gericht op de effectieve uitvoering van maatregelen die genomen worden om vezelverspreiding te voorkomen.

Het gebrek aan water gedurende een droogteperiode geldt niet als excuus om geen reducerende maatregelen te nemen om stofhinder te voorkomen. Met stofimmissiemetingen monitort de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) de milieukwaliteitsnormen voor lucht. Er zijn geen aanwijzingen van abnormale overschrijdingen in het gebied waar dit bedrijf is gelegen.

Stofhinder wordt op zich dus niet gemeten. Er werden deze zomer geen metingen uitgevoerd door het bedrijf, noch door de afdeling Handhaving of andere instanties. Toezichthouders van de afdeling Handhaving hebben in het jaar 2020 vier inspecties uitgevoerd in en rond het bedrijf om de klachten in verband met stofhinder te beoordelen en na te gaan of er abnormale hinder was. Op het ogenblik van de inspecties kon er geen abnormale hinder worden vastgesteld. Tijdens een

van de inspecties heeft het bedrijf aan de toezichthouder gemeld dat het bedrijf problemen heeft om voldoende water ter beschikking te hebben om de hopen grond en puin te besproeien om stofhinder te voorkomen. Het bedrijf beschikt niet over een grondwaterwinning en krijgt geen captatievergunning meer van de Dienst der Waterwegen om water op te pompen uit het kanaal Kortrijk-Bossuit. Ondertussen is door het bedrijf wel, op aangeven van de toezichthouder, een project gestart om het effluent van een nabijgelegen bedrijf te kunnen gebruiken. Het bedrijf hoopt tegen de zomer van 2021 gezuiverd afvalwater van dat bedrijf te kunnen gebruiken om de hopen te besproeien en vochtig te houden.

In de milieuwetgeving zijn er algemene voorwaarden opgenomen om stofhinder en stofverspreiding te voorkomen bij bedrijven die gebruikmaken van stuifgevoelige producten. Inrichtingen met een opslagcapaciteit voor stuivende stoffen van meer dan 50.000 vierkante meter grondoppervlakte, zoals dit bedrijf, zijn verplicht om een stofrapport op te stellen. In 2014 liet het bedrijf een stofrapport opstellen. De milieuvergunning van het bedrijf uit Harelbeke vervalt op 15 februari 2021, waardoor het bedrijf verplicht was om tijdig een volledig nieuwe vergunningsaanvraag in te dienen. Het bedrijf heeft deze zomer een nieuwe aanvraag ingediend. Gezien de vele bezwaren tijdens het openbaar onderzoek, werd de nieuwe omgevingsvergunning door de deputatie in oktober 2020 slechts voor een jaar op proef verleend. In dat besluit werden ook heel wat bijzondere voorwaarden opgelegd, onder andere om stofhinder te voorkomen. Zo moet er een update worden gemaakt van het stofrapport uit 2014 door een erkende deskundige. In het kader van die proefvergunning zal de afdeling Handhaving, na afloop van de proefperiode, een evaluatieverslag opstellen. In dat verslag zal worden opgenomen of de bijgestelde bijzondere voorwaarden voldoende zijn om de stofhinder voor de omgeving tot een minimum te beperken.

Het bedrijf heeft, gezien de vele bezwaren, de aanvraag voor de behandeling van gronden en/of puin met asbest weer ingetrokken. De toezichthouders van de afdeling Handhaving blijven het bedrijf, net als omliggende bedrijven die ook stofhinder kunnen veroorzaken, op de voet volgen met onaangekondigde inspecties.

Bij de afdeling Handhaving werden geen meldingen ontvangen van overschrijdingen van de milieukwaliteitsnormen in de buurt van het bedrijf. Er worden door de Onpartijdige Instelling voor de Controle van de Bouwproducten (COPRO) en door de afdeling Handhaving geregeld staalnames gedaan van het zeefzand. En daarin worden de asbestnormen niet overschreden.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, ik ben blij dat ook dit dossier heel ernstig wordt genomen en heel nauwkeurig wordt opgevolgd. Mijn voornaamste bezorgdheid was dat het gebrek aan water door de droogte werd ingeroepen als reden om stofhinder niet te kunnen voorkomen. Ik ben heel erg blij dat u aangeeft dat dat geen excuus is, en terecht. En ik ben nog blijer dat het bedrijf, ook op aangeven van de toezichthouder, een project gestart is om het effluent van een nabijgelegen bedrijf te kunnen gebruiken. Dat is heel positief. Het zal nog positiever zijn als het ook effectief wordt waargemaakt, want we zijn daar natuurlijk nog niet.

Belangrijk voor de buurt en het milieu is dat na de nieuwe proefvergunning van een jaar een evaluatieverslag volgt, waarin de bijgestelde bijzondere voorwaarden voldoende moeten zijn om de stofhinder voor de omgeving tot een absoluut minimum te beperken.

U sprak ook nog over onaangekondigde controles door de dienst Handhaving. Dat is een van de weinige manieren om effectief controle te kunnen gaan uitvoeren op de dagdagelijkse werking. Hebt u er als minister zicht op hoeveel controles er sinds

de nieuwe proefvergunning al plaatsvonden? De proefvergunning is maar voor een jaar. Ik neem aan dat er verschillende onaangekondigde controlemomenten ingepland worden.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, het is niet het eerste dossiertje rond asbest dat in de commissie aan bod komt of in de media verschijnt. Blijkbaar zijn er toch heel wat problemen met bedrijven die met asbest werken, maar ook vaak met stortplaatsen. Minister, ik wil u vragen om voldoende te handhaven. Hebt u plannen in die richting, om dat nog meer en beter te doen?

Dat soort flutargumenten, dat er onvoldoende water is om stofhinder te vermijden, kan er bij mij echt niet in. Dat is echt de mensen als kleuters behandelen. En zoals collega Tobback al zei, is het hier geen kleuterklas, maar een parlement. Als burgers terechte klachten hebben, moet men die ook echt au sérieux nemen. Anders haalt dat het draagvlak voor dat soort bedrijven helemaal onderuit.

Er zijn bedrijven die werken met een soort rode knop of een meldknop voor als er een probleem is. Ik wil u vragen om ook rond asbestdelicten of -incidenten een soort meldingssysteem op te zetten. Ik denk dat heel veel mensen daar echt mee geholpen zouden zijn. Hopelijk is het vaak loos alarm, maar in de gevallen dat dat niet zo is, kan het voor mensen een groot verschil betekenen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Collega's, we hebben het daar in de hoorzitting uitgebreid over gehad, en dit is nu weer zo'n fenomeen. Als een bedrijf een vergunning heeft, dan moet het aan die vergunningsvoorwaarden kunnen voldoen. Alle andere redenen waarom het misgaat en mis kan gaan, dat zijn flutargumenten, zoals collega's hier al zeiden. Het gaat echter niet alleen over Vlaamse, maar ook over internationale bedrijven, want meestal worden er ook internationale aanbestedingen gedaan. Als er ergens afbraakwerken zijn, worden ook die buitenlandse firma's daarop geattendeerd, of wordt onderzocht of zij de voorwaarden ook allemaal naleven? In welke mate kan dat bij hen worden beoordeeld of kunnen eventueel de vergunningen worden ingetrokken? Nogmaals, zoals ook de collega al zei, de handhaving is in dezen zeer voornaam. Er worden immers heel snel, ongezien bijna, overtredingen begaan. Dit is er pas als hier of daar iemand toevallig daarop zicht krijgt en reclameert, en dikwijls krijg je die reclamatie dan nog van vergunde bedrijven. Als een bedrijf wordt vergund, dan zijn de prijzen ook navenant: ook gezien die prijzen moeten ze dus een inspanning doen om aan die voorwaarden te voldoen, om die vergunning terecht te maken.

De voorzitter: Minister, de collega's hebben er al naar verwezen: we hebben vorige week een enorm interessante hoorzitting gehad in deze commissie met betrekking tot asbest. Dat ging heel breed. U hebt allicht al vernomen van uw kabinet dat er heel veel goede suggesties werden gegeven. Sommige collega's hebben er vandaag enkele uitgelicht, maar uiteraard raad ik u als voorzitter aan om alle suggesties die werden meegegeven, grondig onder de loep te nemen, want er zaten heel wat interessante zaken bij voor een goed beleid en een goede Vlaamse aanpak.

Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ons kabinet heeft dat inderdaad ook gevolgd, via onze medewerker. Hij is ook door de suggesties aan het gaan. We zullen dat dus uiteraard bekijken. We hebben dat bijvoorbeeld ook gedaan naar aanleiding van de hoorzitting die jullie hebben gehouden over water. Ik denk dat ik wat dat betreft

ook heel veel van jullie suggesties heb meegenomen in het beleid. In dezen zullen we dat dus ook doen.

Collega Perdaens, de gegevens waarnaar u verwees, heb ik niet. Ik zal die dus moeten opvragen. De OVAM zal ons alle info hierover aanleveren, en dan kunnen we dat ook aan u overmaken.

Voor alle duidelijkheid, asbest meten en handhaven is uiteraard van groot belang. We zullen daar ook op blijven inzetten. Wel is het zo dat de aanwezigheid van stofhinder niet altijd wil zeggen dat er meteen ook een probleem inzake asbest zou zijn. Ik denk dat we dat ook wel voor ogen moeten houden. Uit metingen bij veel andere bedrijven en inrichtingen blijkt dat de asbestnormen zelden of nooit worden overschreden. Ik denk dat we die metingen bij bedrijven en andere inrichtingen moeten blijven doen, dat we dat goed moeten monitoren. Dat zullen we dus doen. Ook de VMM houdt dit in het oog, voor alle duidelijkheid. Zij monitoren dat ook mee.

Voor de rest neem ik de suggesties mee die jullie in de commissie hebben gedaan. We zijn dat aan het bekijken, en we zullen daar ook nog op terugkomen.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, dank u, zeker ook voor het opvragen van die data. De collega's verwezen er al naar: tijdens de asbesthoorzitting is er heel wat gepasseerd. Een van de elementen was dat we een extra golf van ziektes zouden moeten trachten te voorkomen, of dat was toch de waarschuwing, dat we daarop risico liepen bij de verwerking. We hebben dat gehad bij het plaatsen van dat asbest, dan bij het aftakelen, en dan moeten we er nu aandacht voor hebben dat die inzameling en die verwerking van asbest correct verlopen.

Die nauwgezette opvolging van die verwerkingsbedrijven, zowel bij het inzamelen en het transporteren als bij de naverwerking, zal dus ongelooflijk belangrijk zijn. Ik denk dus dat het heel terecht is dat u zo inzet op die handhaving. Dit is iets om te blijven monitoren. We moeten ons hiervan bewust zijn als we ervoor willen zorgen dat we dat asbest opnieuw veilig uit onze kring halen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Piet De Bruyn aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het Vlaams Actieprogramma Ecologische Ontsnippering – 307 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de zware impact van het wegverkeer op de wolvenpopulatie – 397 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Minister, collega's, de thematiek is bekend. Jonge wolven en wolven zijn ondertussen regelmatig, helaas, het slachtoffer van het verkeer. We hebben een incident gehad op 9 oktober waarbij een jonge wolf werd doodgereden. Meer recent was er opnieuw een aanrijding, nadat er ook al in maart 2018 een jonge wolf was doodgereden. We hebben een Vlaams Actieprogramma Ecologische Ontsnippering (VAPEO), waarin fondsen zijn ondergebracht die ontsnipperingsmaatregelen mogelijk moeten maken, maatregelen die hoognodig zijn. We hebben

het daar in deze commissie al vaak over gehad. De restanten Vlaamse natuur die we hebben, hebben veel potentieel in zich, maar zijn heel versnipperd.

Minister, de vraag aan u is heel duidelijk. Kunt u in het kader van een grotere bescherming van de habitat van de wolf putten uit de middelen die beschikbaar zijn in VAPEO? Valt er eventueel een termijn te geven waarbinnen de uitvoering van ontsnipperingsmaatregelen mogelijk zal zijn? Ziet u eventueel nog kleinere maatregelen die men op korte termijn zou kunnen realiseren in afwachting van wat grotere infrastructuurwerken, die vanzelfsprekend wat meer tijd vergen?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Voorzitter, minister, ik had mijn vraag ingediend toen in de voorlaatste week van oktober het tweede wolvenjong in één maand werd doorgereden, onder het motto 'nu is al de helft van het eerste nest uitgeroeid'. Het zou kunnen dat sedert vorige week de teller op drie vierde staat, al is dat niet voor honderd procent duidelijk, maar het probleem is ondertussen wel des te schrijnender geïllustreerd. Het is waarschijnlijk heel Vlaams dat de grootste bedreiging voor de wolf niet de jager of de burger of wat dan ook is, maar gewoon de auto. De wolf vervoegt dus de andere verkeersdoden op de trieste lijst die in Vlaanderen jammer genoeg nog altijd veel te groot blijft. Hoe dan ook is het pijnlijk. Mijn vraag was in eerste instantie of er op korte termijn maatregelen mogelijk zijn om ervoor te zorgen dat we niet vier op vier scoren wat de doodgereden wolvenjongen betreft, want dat zou pas echt tragisch zijn. Ten tweede had ik echter breder, en dat sluit aan bij de vragen van collega De Bruyn, ook graag wat cijfers gehad over het totale aantal aanrijdingen met dieren in Vlaanderen. Ik weet dat dat hier en daar wel wordt bijgehouden. Vooral had ik dat graag opgesplitst gezien: welke soorten zijn het meest kwetsbaar voor dat soort aanrijdingen? Wat kunnen we daar structureel aan doen, voor die specifieke soorten en in het algemeen?

Ik denk dat de suggestie van de collega om daar het ontsnipperingsfonds voor te gebruiken, als ik het even zo mag noemen, niet verkeerd is. Ik denk echter ook dat we echt wel eens de globale verkeersmiddelen moeten bekijken. Het is immers al te gek dat Openbare Werken het ene doet en dat men dan vanuit Leefmilieu zou proberen de schade te beperken. Ik denk dat men beter probeert een geïntegreerd beleid te voeren.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Het VAPEO werkt met een rollend programma van vijf jaar. Elk jaar wordt de voortgang van de projecten geëvalueerd, geactualiseerd en aangevuld met nieuwe projecten vanuit de Databank Ontsnippering naargelang andere projecten afgewerkt raken. Een rollend programma betekent in deze context dat projecten kunnen worden doorgeschoven en dat andere projecten uit de databank, bijvoorbeeld projecten die intussen meer prioritair zijn, mee kunnen worden opgenomen.

Het programma heeft een lijst van vijftien projecten geselecteerd, deels op basis van hun ecologische score, deels op basis van hun haalbaarheid. Het is mijn bedoeling dat die projecten de volgende jaren concreet vorm krijgen op het terrein. Een aantal van de projecten in Limburg situeren zich inderdaad in het wolvengebied, of sluiten er nauw op aan. Zo voorziet het VAPEO al in ingrepen aan de N76, waar het tweede wolvenjong werd doodgereden, en aan de N71, een mogelijk belangrijke verbinding aan de noordgrens van het huidige wolvengebied. Mijn administraties Omgeving en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) voerden daarover al overleg met hun collega's van het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV). Het programma heeft als doel rekening te houden met heel wat soorten, niet enkel de wolf. Ten tijde van de opmaak van het actieprogramma vestigde deze soort zich nog maar net in Vlaanderen en konden een aantal consequenties nog

niet ten volle worden ingeschat. Het programma bevat een mogelijkheid om net heel flexibel in te spelen op dergelijke onverwachte zaken of opportuniteiten, uiteraard steeds in afspraak met de betrokken partners en afhankelijk van ieders investeringsprogramma. Ik bekijk dus de mogelijkheden om het programma en het in opmaak zijnde gebiedsgerichte wolvenplan in Noord-Limburg maximaal op elkaar af te stemmen. Die oefening kan aanleiding geven om bepaalde projecten binnen het wolvengebied bij te sturen of anders te prioriteren.

Op de N76, waar op 19 oktober een tweede welp werd doodgereden, wordt al in de loop van 2021 in de plaatsing van rasters voorzien. De aanbesteding berust bij AWW, dat hiervoor al de nodige voorbereidingen treft. Voor de N74, waar de eerste welp werd doodgereden, bekijk ik de mogelijkheden om op korte termijn maatregelen te treffen om waar mogelijk de wolven en andere dieren van de weg te houden en te geleiden naar bestaande onderdoorgangen en weinig door verkeer gebruikte bruggen. Ook de mogelijkheid van een ruimer gebruik van wilddetectiesystemen, zoals aan de Kamperbaan te Hechtel-Eksel, bekijken we als gerichte maatregel op korte termijn om automobilisten attent te maken op overstekende dieren, in afwachting van de grotere en structurele ontsnipperingsinitiatieven.

Collega De Bruyn, de aanpak van prioritaire maatregelen die u vraagt, speelt nu al. Zonder het territorium van de wolven helemaal te willen versnipperen, onderzoek ik op korte termijn ook al de plaatsing van een aantal rasters langs drukke wegen. Op de middellange termijn blijft er wel de ambitie om via bermbruggen, ecovalleien of ecodeucten naar een duurzame ontsnippering te gaan voor diverse diersoorten.

Collega Tobback, u had gelijkaardige vragen. Ik merk op het terrein bij heel wat burgemeesters dat ze blij zijn dat het programma er is, dat de budgetten er ook wel zijn. U vroeg ook naar de faunaslachtoffers. Het burgerwetenschapsproject 'Dieren onder de wielen', gecoördineerd door Natuurpunt vzw en in samenspraak met AWW en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), brengt sinds 2008 de faunaslachtoffers op Vlaamse wegen in kaart. Op basis van die gegevens konden we berekenen dat er jaarlijks in Vlaanderen zo'n 5 miljoen van deze dieren sterven onder de wielen.

Sinds 2008 werden 321 verschillende diersoorten als verkeersslachtoffer gemeld, waaronder ook beschermde soorten zoals de bever, boommarter, otter en recent ook de wolf. De top 10 van meest gemelde soorten vertelt iets over de kwetsbaarheid van soorten voor aanrijdingen. Het gaat om de gewone pad, egel, houtduif, bruine kikker, vos, das, rode eekhoorn, steenmarter, haas en Alpenwatersalamander. Opvallend is dat hierin drie soorten amfibieën zijn opgenomen. Alle amfibieën zijn in Vlaanderen beschermd en voor deze soortengroep worden specifieke ontsnipperingsmaatregelen aangelegd. Bij de vogels zijn ook zowat alle soorten beschermd. Het is hoog tijd dat we in het Vlaams Actieprogramma Ecologische Ontsnippering voortgang maken en dat we op die manier niet alleen aan de diertjes denken, maar natuurlijk ook aan de verkeersveiligheid van iedereen. Dat is een win-win, zowel voor de dieren als voor de mensen.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Dank u wel, minister, voor de verduidelijking bij het Vlaams Actieprogramma Ecologische Ontsnippering, waar het mij verheugt vast te stellen dat het om een rollend programma gaat dat op basis van noodwendigheden ook aangepast en bijgestuurd kan worden, zowel wat prioritering als wat inhoud betreft. Ik denk dat u er terecht de nadruk op gelegd hebt dat het niet enkel gaat om maatregelen ten gunste van de wolf, maar dat die ipso facto ten voordele zijn van het hele landschap en alle daarin voorkomende diersoorten en er zelfs

plantensoorten zijn die ook van dit soort ontsnipperingsmaatregelen gebruik kunnen maken om zich verder duurzaam te vestigen in een bepaalde regio.

Ook positief is dat bepaalde ontsnipperingsmaatregelen van de eenvoudigere soorten – het plaatsen van rasters – al voor 2021 zijn voorzien en dat de minister op middellange termijn – ik begrijp dat dat nog een rekbaar begrip is – ook grotere infrastructuurwerken voorziet, die uiteraard een grotere en meer duurzame impact zullen hebben. Terecht heeft de minister daarbij gewezen op overleg en verantwoordelijkheden tussen de verschillende bevoegdheden en de verschillende actoren die in het landschap actief zijn.

Misschien een bijkomend vraagje, maar ik begrijp dat het nu niet meteen beantwoord kan worden: voor de al voorziene projecten zou het fijn zijn om de bijhorende budgetten te kennen, maar dat kan uiteraard schriftelijk nabezorgd worden aan deze commissie.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp-a): Minister, dank u wel voor het antwoord. Er zitten nogal wat projecten in de pijplijn en in uitvoering, dus ik kan mij wel aansluiten bij collega De Bruyn dat dat op zich allemaal goed is.

Als ik aan de andere kant kijk naar de cijfers die u hebt over de aanrijdingen – het is inderdaad een stuk 'citizen science', maar dat maakt het niet minder nuttig of belangrijk – is de impact wel zeer groot. Het is belangrijk om toch een paar dingen uit elkaar te houden. Ontsnippering aan de ene kant en beperking van de impact van het verkeer aan de andere kant zijn wel degelijk twee verschillende dingen. Strikt genomen is een raster geen ontsnippering, maar versnippering. Het beperkt de vrijheid en de bewegingsruimte van een aantal soorten. Dat is niet om te zeggen dat het niet goed is of dat het niet zou moeten gebeuren. Ik juich toe dat het gebeurt omdat het helpt. Maar ontsnippering gaat toch veeleer over het verbinden van zo veel mogelijk leefgebieden en het daardoor uitbreiden van leefgebieden. Ik zeg dat omdat we echt oog moeten hebben voor de nood om het gebruik van de middelen voor die ontsnippering en de verantwoordelijkheid daarvoor aan de ene kant te leggen bij Openbare Werken, wanneer het gaat over het beperken van de impact van verkeer en van wegen. Aan de andere kant is er ontsnippering op ecologisch vlak: het aanleggen van groene verbindingen, van hagen, het aaneensluiten van bossen en dergelijke meer. Dit moet men doen met het budget van Leefmilieu. Het is al te gek dat we aan de ene kant met Openbare Werken aanleg van wegen doen, waarbij geen rekening wordt gehouden met de impact op diersoorten, en aan de andere kant met het budget Leefmilieu gaan proberen een pleister op het houten been te plakken.

Ik vraag daar dus toch wat meer aandacht voor dan we er nu voor hebben. Ik juich dat Vlaamse project Ontsnippering absoluut toe. Maar aan de andere kant hoop ik dat we het niet alleen maar moeten gebruiken om de tekortkomingen bij Openbare Werken te gaan oplossen. Dat zou echt wel jammer zijn en dan wordt het helemaal een rollend fonds, want dan hollen we er de hele tijd achter aan.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dat er een ontsnipperingsplan is, is op zich zeer goed. Dat dat probleem onder de aandacht gebracht wordt, dat steunen wij. Maar we moeten inderdaad zorgen dat het niet dweilen met de kraan open is. Er zijn nu middelen voor vijftien projecten. Als je de cijfers ziet, denk ik dat er in Vlaanderen heel wat meer problemen zijn. We moeten vooral zoeken naar structurele maatregelen die ervoor zorgen dat we geen nieuwe problemen creëren.

Minister, worden er bij elk project en bij elke wegaanleg en ander grootschalig project wel degelijk maatregelen genomen om te voorkomen dat we extra gaan versnipperen? We hebben de MER-procedure (milieueffectrapport) die daar ongetwijfeld een licht op zal schijnen. Zijn er dan aan de aanleg van die wegen ook maatregelen gekoppeld die ervoor zorgen dat we geen nieuwe problemen creëren? We kunnen oude problemen oplossen, maar we moeten ook zorgen dat we geen nieuwe problemen bij creëren. Het is heel essentieel om daarop in te zetten. Ik steun dan zeker de opmerking van collega Tobback dat dat dan ook met middelen moet gebeuren van Openbare Werken en niet met middelen die uit de pot van het natuurbehoud komen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): In eerste instantie heeft collega De Bruyn het over ecologische ontsnippering. We moeten daarbij vaststellen dat in de gemeente van minister Peeters al een ecovallei in werking is, die wordt op dit moment aangelegd. Dat is een mooie zaak. Dat is een doorgang die gaat van het Park Midden-Limburg naar Nederlands-Limburg en naar Nederlands-Brabant. Dat is dus een vrij grote ontsnippering.

De aanleiding voor de vraag van de heer Tobback is het doodrijden van de jonge wolf. Vandaag staat er ook in de krant dat de wolf zichzelf wel redt. Dat snap ik ook wel. De wolf of een ander diertje: dat is wel een groot verschil. Amfibieën hebben een bepaald traject, een bepaalde loop, en blijven ook meer in een kleiner gebied. Ik denk dat ongeveer de helft van Limburg de wolf al op bezoek gehad heeft. Dat beest is, zoals de heer Tobback zei, wel een iconisch beest, en terecht, maar houdt zich niet aan zijn stek. Dat heeft ruimte en plaats nodig. Als men dan die rasters gaat aanleggen: een raster heeft twee kanten. Langs de ene kant dient dat om beesten aan de ecokant, de boskant, te houden, maar als men die rasters gaat aanleggen en de wolf op pad gaat, zit die op zo'n moment wel aan de wegkant. Zo'n beest leidt men niet, het is wel een ander type beest dan die amfibieën. Daar moet rekening mee worden gehouden. Zoals de titel in de krant: de wolf redt zichzelf wel. Als dat zich helaas voordoet, hebben we ook nog aandacht, niet alleen voor wegenbouw, maar ook voor ruimtelijke ordening. We zitten dan met die ecologische ontsnippering. Waar zitten we dan? Daar moet dan waarschijnlijk ook dringend werk van gemaakt worden.

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Ik ben blij met de rasters die geplaatst worden, minister. Ik heb u op 20 oktober in de commissievergadering al uitgenodigd om in mijn gemeente de eerste paal in de grond te slaan voor dat raster. Die uitnodiging blijft dus gelden.

Ik hoor hier heel veel mensen pleiten voor die rasters. Ik pleit daar al heel lang voor, samen met collega De Bruyn, niet altijd vanuit dezelfde invalshoek, in alle eerlijkheid: collega De Bruyn vooral vanuit ecologische invalshoek, en ikzelf heb dat altijd vooral vanuit de invalshoek verkeersveiligheid bekeken. Dit is een heel belangrijke stap vooruit in de richting van verkeersveiligheid. Het zijn vooral de everzwijnen die onze wegen oversteken. Je moet maar eens een botsing hebben met een everzwijn. Maar zelfs als een automobilist nog een aanrijding met een kleine ree of zo probeert te vermijden, kan dat catastrofale gevolgen hebben. Die rasters zijn op dat vlak een heel belangrijke stap vooruit. Minister, ik denk dat we daar ook als eerste in moeten investeren, daar kunnen we met minder geld meer doen. Dus daar zeker en vast op inzetten.

Met de kruisbestuiving met Mobiliteit en Openbare Werken ben ik het eens, hoewel ik niet weet of er op dit moment in Vlaanderen nog zoveel wegenprojecten lopen die dwars door de open ruimte gaan en waar men rekening moet houden met de

natuur. Ik ken ze niet meteen in Vlaanderen. Als we die grote infrastructuurprojecten realiseren – ik ben eens gaan kijken in Dilsen-Stokkem, dat is indrukwekkend, dat kost gigantisch veel geld – pleit ik ervoor dat er alleszins ook een kruisbestuiving is met Mobiliteit en Openbare Werken. Als we daar werken uitvoeren, kunnen daar tegelijkertijd ook recreatieve passages aangelegd worden voor wandelaars of fietsers, en boeken we daarmee ook verkeersveiligheidswinst. Ik denk dat we dat aan onszelf verplicht zijn als we zuinig en efficiënt met ons belastinggeld willen omgaan.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): De collega's hebben allemaal al aangehaald dat het beleid om versnippering tegen te gaan een zeer positief beleid is dat de biodiversiteit van onze regio ten goede kan komen, dat ook zeer veel diersoorten kan redden en hopelijk ook heel wat ongevallen kan vermijden. Ik hoorde collega's wel zeggen dat het jammer is dat de bewegingsvrijheid van dieren zoals de wolf beperkt wordt door infrastructuur die de mens aanlegt. Ik zou toch willen pleiten voor enig realisme. De wolf en andere dieren leven in een ecosysteem waar mensen ook leven, waar mensen zich verplaatsen. Die mensen mogen dat ook nog altijd doen, mag ik hopen en veronderstellen. Er zullen dus wegen zijn, er zullen hopelijk ook fietspaden zijn. Ik hoop dat alle ingrepen die gebeuren, zullen dienen om die verkeersveiligheid te waarborgen, om die mensen die zich verplaatsen, dat op een veilige manier te laten doen, en niet altijd vanuit het perspectief van het wild dat zich zou moeten kunnen verplaatsen zoals het denkt dat dat zou moeten. Het is in de context van een menselijke samenleving dat het wild de vrijheid krijgt. Ik heb vandaag, net zoals collega Pieters en vele anderen, ook het opiniestuk gelezen in De Standaard, waar duidelijk gemaakt wordt dat de wolf zich door de eeuwen heen altijd heeft aangepast aan het ecosysteem waarin hij opereert. Dat is misschien ook belangrijk om in het achterhoofd te houden, dat ook die wolf zich aanpast aan het ecosysteem.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: De lijst van de werken zal ik overmaken, en ook de budgetten. Ik denk dat verschillende collega's daarin wel geïnteresseerd zijn.

Als we rasters zetten, ontsnipperen we ook. Er worden veilige doorgangen voorzien. Een raster wordt natuurlijk ook steeds aan beide kanten van de weg gezet.

De werken die in het Vlaams Actieprogramma Ecologische Ontsnippering passen, worden steeds in samenwerking met Wegen en Verkeer uitgevoerd. Het budget is voor 50 procent uit het beleidsdomein Leefmilieu en voor 50 procent van Wegen en Verkeer afkomstig. Waar het relevant is, wordt ook rekening gehouden met het recreatief medegebruik. We spreken dan over een ecorecreaduct. Verschillende sprekers hebben gesuggereerd hiermee rekening te houden als grote werken worden uitgevoerd. Ik zal dat met minister Peeters bespreken.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Minister, ik ben blij dat u zelf hebt aangehaald dat de plaatsing van rasters wel degelijk een ontsnipperingsmaatregel is. Ik denk dat we de eerlijkheid moeten hebben dat toe te geven. Het zou uiteraard beter zijn dat onze ruimtelijke ordening anders was verlopen dan ze is verlopen, maar ik vind het kort door de bocht nu te doen alsof die maatregelen niet bijdragen tot de ontsnippering. Ik ben blij dat u de puntjes op de i hebt gezet. Ik kijk vol belangstelling uit naar de budgetten die voor de verschillende projecten zijn vrijgemaakt. We zullen dit verder kunnen opvolgen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, ik wil geen eindeloos welles-nietesspelletje beginnen, maar het feit dat u zelf hebt aangehaald dat bij de plaatsing van de rasters begeleidende maatregelen moeten worden genomen, wijst erop dat ze niet zonder meer in een categorie vallen. Ik vind dat het niet veel zin heeft die discussie te voeren. De essentie is dat het zeer tragisch zou zijn indien onze belangrijkste budgetten voor ontsnipperingsmaatregelen naar het aanleggen van rasters zouden gaan. Dit is zeker zo als die budgetten uit de begroting voor het beleidsdomein Leefmilieu komen, want dit zijn, strikt genomen, geen leefmilieumaatregelen. Dit zijn verkeersveiligheidsmaatregelen.

Mijnheer Ceyssens, u hebt op dat vlak gelijk. Dit is geen pleidooi tegen rasters, maar een pleidooi om de zaken helder te houden en vooral om het budget voor leefmilieu en natuurbehoud in de eerste plaats voor leefmilieu en natuurbehoud te gebruiken. Andere departementen zijn verantwoordelijk voor de veiligheid van onze wegen. Dat is niet de taak van de minister van Leefmilieu.

Minister, ik ben blij met de maatregelen die worden genomen. Het mag een pak meer zijn, maar ik dank u voor uw antwoord.

Mijnheer Coenegrachts, ik wil er, voor de duidelijkheid, nog op wijzen dat de wolven geen mensen doodrijden. In de praktijk is het omgekeerd en rijden wij wolven dood. Het lijkt me dan ook onze verantwoordelijkheid te proberen dit in de mate van het mogelijke te vermijden. Als u dat niet doet uit de emotionele overtuiging van het belang van natuurwaarden, moet u dat minstens voor de verkeersveiligheid doen. Ik vind dat we die discussie voor de filosofen kunnen houden en voor de rest kunnen proberen praktisch te blijven.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Claes aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de wintervoedselvoorraad van de wolven – 659 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Lode Ceyssens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over een kader voor potentiële probleemwolven in Vlaanderen – 707 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Voorzitter, dit is opnieuw een vraag om uitleg over wolven, maar dan over de voedselvoorraad van onze wolven. Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) heeft het eetpatroon van onze wolven onderzocht. In de zomer blijkt dat de voeding van onze wolven voor 90 procent bestaat uit groot wild, zoals reeën, edelherten, damherten en everzwijnen. Dat is positief nieuws, want het toont aan dat onze biodiversiteit tijdens de zomermaanden toereikend is. Uit dat onderzoek blijkt echter ook dat vanaf september meer predatie op vee wordt vastgesteld. De wolven zetten dan ook alpaca's, lama's en wallaby's, maar ook schapen, geiten en zelfs varkens op hun menu.

Een ander triest voorval dat we begin november hebben gezien, was de bordercollie in Houthalen. Die werd doodgebeten en voor een stuk ook opgegeten door een wolf.

In het verleden hebben we in deze commissie – op 1 juli 2020, vlak voor de zomer – benadrukt dat er toch een zeker risico begint te ontstaan met

bijtincidenten, vooral van probleemwolven. We vestigen er bovendien nogmaals de aandacht op dat bij een toenemende wolvenpopulatie en een steeds meer onder druk staand Vlaams wolvenleefgebied, dergelijk type wolf zijn voedselvoorziening zo goed als volledig gaat afstemmen op klein- of zelfs grootvee, zeker tijdens de herfst- en wintermaanden.

Welk gedrag moet de wolf vertonen om door u als probleemwolf te worden gecatalogeerd, en was er volgens u in die optiek op dit ogenblik in de regio Houthalen sprake van een probleemwolf? Indien ja, welke veiligheidsmaatregelen hebt u intussen reeds uitgevaardigd?

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Vorige week was er in mijn gemeente een heel mediacircus omdat men op zoek was naar een wolf die aangereden was. Daar was heel veel mediabelangstelling voor. Een tijdje geleden was er ook veel media-belangstelling telkens wanneer er een schaap werd doodgebeten. Ik zie dat dat minder en minder gebeurt, en jammer genoeg omdat de vraag eigenlijk niet meer is óf er volgende nacht een schaap doodgebeten wordt, maar waar.

We zien op dit moment toch een onrustwekkende tendens van aanvallen op kleinvee. Wat mij heel erg de wenkbrauwen deed fronsen, was dat er opeens ook een bordercollie werd doodgebeten door een wolf. Dat vond ik toch een heel onrustwekkende vaststelling. De hond is toch het dier dat het dichtst bij de mens staat, of bijna gelinkt is aan de omgeving van de mens. De wolf blijkt dus ook niet schuw te zijn.

In eerste instantie ging het toen natuurlijk over veehouders die men moest leren om hun weides beter te beschermen. Dat is iets waar veel gemeentebesturen veel tijd en energie in hebben gestoken. Ik zag de laatste weken ook heel duidelijk dat ze verder van hun leefgebied weggingen, op plaatsen waar de schapen niet voorbereid waren. Daar gebeurden dan een aantal aanvallen.

Maar wat mij vandaag heel erg verontrust, is dat er vlak in het wolvengebied opnieuw vijf schapen zijn gedood in een wei die volledig met schrikdraad omheind was. Ik ben daar zelf ter plaatse gaan kijken, en het was zoals het moest: een elektrische schrikdraad vlak boven de grond, met 6000 volt. Dat is toch een weide waarvan je denkt: dit is hoe we de wolf moeten buitenhouden. En toch is die wolf finaal naar binnen gedrongen, door onder de schrikdraad door te graven. Dat is iets wat iedereen tot nu toe voor onmogelijk heeft gehouden. Ik begrijp dat u nu niet kunt antwoorden op hetgeen vannacht is gebeurd. Maar dat moet wel zeer grondig worden onderzocht. Als dit zich verderzet, is de vraag wat we nu nog kunnen doen.

Dan kom ik tot mijn punt: de probleemwolven. In een eerdere commissie hebt u daar een heel duidelijk standpunt over ingenomen. Daar ben ik blij om. Vanaf het moment dat een wolf het statuut van probleemwolf krijgt, zal die moeten verdwijnen. Op dit moment begrijp ik ook dat het traject loopt om het protocol samen te stellen.

Minister, wat mogen we verwachten van dat Vlaamse kader rond probleemwolven? Wanneer zullen we kunnen spreken van een probleemwolf in Vlaanderen? Hoe gebeurt vandaag, nu we eigenlijk nog geen echt kader hebben, de toetsing van het gedrag van de wolf?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, bedankt voor de vraagstelling. Ik ga eerst kort iets zeggen over het dieet van onze wolven, waar collega Claes ook even naar

verwees in het kader van zijn vraag rond de probleemwolven. Het is wel belangrijk dat het INBO daarrond vorig jaar voor het eerst een onderzoek heeft gedaan. Momenteel zijn ze ook een aanvullende en meer uitgebreide studie aan het afronden. De resultaten zullen begin volgend jaar beschikbaar zijn. Daaruit blijkt, in elk geval tot nu toe, dat reeën en everzwijnen veruit de belangrijkste prooi-soorten zijn van onze wolven.

Beide collega's hadden een vraag over het Vlaams kader voor probleemwolven. Collega Ceyssens heeft daar eerder in de commissie op gewezen.

Het Vlaams kader rond probleemwolven is nog in opmaak. Daarmee worden acties opgezet voor de op vee gespecialiseerde wolven enerzijds en probleemwolven anderzijds. We proberen zoveel mogelijk buitenlandse ervaring mee te nemen. Daarom werd in de voorbereidende studie nagegaan hoe in zes andere Europese lidstaten – Nederland, Frankrijk, Duitsland, Italië, Zweden en Polen – met dergelijke situaties wordt omgegaan. Dat rapport werd in september afgerond.

Op basis van dit rapport werd een ontwerpprotocol voorbereid door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en het INBO. Dit werd ook voorgesteld op 21 oktober op het wolvenplatform waarin verschillende stakeholders zitten. Sindsdien is het bezorgd aan alle leden van het platform met de vraag om input, opmerkingen enzovoort te geven.

Op dit moment worden alle opmerkingen verwerkt om een gedragen, definitief protocol af te werken tegen eind dit jaar. Hierin zal duidelijk worden beschreven wat normaal wolvengedrag is, welk gedrag leidt tot een probleemsituatie en welk gedrag kan worden gedefinieerd als van een probleemwolf. Aan de hand van een oplistijng van bepaalde gedragingen wordt het risico ingeschat, en daar worden vervolgens een of meerdere maatregelen aan gekoppeld.

Ik ga nog geen voorafnames doen op het protocol. Dat zou het overleg overrulen. Gelieve dus nog even te wachten. Het protocol zal vanaf 2021 toepasbaar zijn.

De toetsing van het gedrag van de wolf gebeurt vandaag zoals ook in andere Europese landen die hiervoor een protocol hebben. Waarnemingen of vaststellingen worden gecentraliseerd door het INBO, onder meer via een meldpunt. Elke melding wordt beoordeeld naar type en naar betrouwbaarheid. De melder wordt nader bevraagd. Indien er geen bewijsmateriaal of foto's of filmpjes zijn, is er een terreinbezoek om het verhaal van de melder na te gaan.

In geval van schademeldingen vindt er standaard een uitgebreid onderzoek plaats. Daarbij worden in de eerste plaats de nodige vaststellingen op het terrein gedaan. In de tweede plaats wordt indien mogelijk in het labo naar genetisch bewijsmateriaal gezocht. Problematisch gedrag van een wolf doet zich niet van de ene dag op de andere voor. Dat opmerken zal heel snel gebeuren. Hopelijk zullen we het protocol eind dit jaar kunnen afsluiten en kunnen we heel duidelijk aangeven welk gedrag een probleemsituatie vormt en vanaf volgend jaar dan ook de nodige acties toepassen, zodat we voorbereid zijn als er ooit een probleemwolf komt.

Collega Ceyssens, u verwijst naar gisterennacht. Ik zal dat moeten navragen. We moeten dit goed onderzoeken, want ik zie dat veel veehouders gebruikmaken van die afsluiting. Dit wordt verder opgevolgd.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, dank voor uw redelijk volledige antwoord. We kijken uit naar het onderzoek van het INBO over het eetpatroon van onze wolven. Het is ook positief dat er voor het protocol wordt vergeleken met andere

landen die al langer dan ons een wolvenpopulatie op hun grondgebied hebben. We kijken dan ook uit naar het afwerken van het protocol tegen het eind van dit jaar.

Er blijft natuurlijk veel twijfel leven, en zelfs een beetje angst, vooral onder de mensen die bij dat leefgebied leven. Die wolven begeven zich nu toch veel meer in het leefgebied van de mens, dringen stallen binnen, bijten een hond dood. De vraag blijft bestaan of de kans er is dat er ooit een wandelaar of toevallige passant zal worden aangevallen door een wolf. Mocht dat gebeuren, wat zou u dan doen? Wat gaat u doen om die angst bij het publiek, die misschien voor een groot deel onterecht is, weg te nemen?

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Minister, dank u wel. Ik vind het goed dat we voor de opmaak van het protocol ook kijken naar de andere Europese landen. Ik denk wel dat we er ook rekening mee moeten houden dat daar dikwijls sprake is van gebieden die veel minder dichtbevolkt zijn dan de onze. In die zin denk ik dat ons protocol op dat vlak wat strikter moet zijn. De wolf leeft hier dicht bij de mens dan in die gebieden. Ik heb er alle begrip voor dat u geen voorafname doet op de oefening die vandaag loopt. Als u me toestaat, wil ik toch zelf al graag een paar bezorgdheden meegeven die ik graag in dat protocol zou zien.

Wat me het meeste zorgen baart, is dat daar in het Antwerpse een wolf op een gegeven moment een stal heeft betreden. In mijn perceptie is dat een wolf die niet meer schuw is van de omgeving van de mens, en ik denk dat dat toch wel voor ongelukken kan zorgen in sommige situaties. Daar moeten we heel waakzaam voor zijn. Ik weet niet of het onderzoek naar het doodbijten van die hond nog loopt. Zijn daar nog verdere conclusies uit te trekken? Ik vind dat eigenlijk ook vrij problematisch. We aanvaarden vandaag dat de wolf schapen doodt, maar als er op een gegeven moment een vast patroon ontstaat, als we beginnen vast te stellen dat die wolf zich nog uitsluitend met schapen voedt, dan vind ik dat ook wel problematisch worden. In mijn perceptie is dat dan alleszins geen wild dier meer dat in de natuur leeft. Dan is dat op dat moment eigenlijk een ordinaire rover geworden, die zich voedt met het vee rond de stallen. Ik denk dus dat we eens goed moeten bekijken waar we de grens trekken voor die schapendodingen.

Minister, het stemt me tevreden dat u dat incident van vannacht zorgvuldig wilt laten onderzoeken, want dat baart me zorgen. We hebben heel veel schapenhouders aangeraden elektriciteit te gebruiken, maar dat een dier zich dan een weg graaft onder een elektriciteitsdraad die zich tegenaan het gras bevindt, door, is een zorgwekkende ontwikkeling.

Ik wil u nog twee dingen meegeven daaromtrent. U hebt bij een vorige vraag eens gezegd dat er midden in het wolvengebied een schapenkudde is waarvan nog geen enkel schaap is gevat door een wolf. Dat klopt. Ik heb ondertussen ook nog eens contact gehad met die schapenhouder. Die man levert naast zijn afrastering eigenlijk ook nog wel heel zware inspanningen: zijn kudde wordt elke nacht binnengebracht, in winter en zomer, dus qua arbeid kan dat tellen. Die man heeft nog geïnvesteerd in vijf bijkomende bewakingshonden voor zijn kudde. Die kan dat allemaal niet inbrengen. Minister, misschien moet dat toch ook eens worden bekeken. In andere Europese landen zijn er blijkbaar mogelijkheden om andere kosten te laten vergoeden dan die voor de afrastering.

Een laatste bekommernis die ik wil meegeven, betreft de paardensector. Over enkele maanden worden er weer veulens geboren. Men zou die merrie op stal kunnen zetten, uit bezorgdheid voor de wolf, maar er zijn goede redenen om een merrie in een wei te laten bevallen. Ten eerste is er de infectiedruk. De navel van een veulen is daar zeer gevoelig voor. Ten tweede kan het catastrofaal zijn voor het veulen als een merrie zich tegen een muur aangooit als ze gaat veulen.

Veulens worden dus in een wei geboren. Kan er worden nagedacht of er op dat vlak maatregelen kunnen worden genomen? Wanneer die veulens worden geboren, dan kunnen dat immers zeer kwetsbare situaties zijn.

Minister, ik besef dat mijn lijst heel lang is, maar mijn ongerustheid daaromtrent is dan ook groot.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Ik denk dat wij altijd hebben gesteld dat de terugkeer van de wolf een goede zaak is. Ik hoor ook niemand van de collega's dat in twijfel trekken. We hebben daar echter ook altijd aan gekoppeld dat het draagvlak voor die terugkeer van de wolf uiteraard maar kan toenemen als wordt gegarandeerd dat er veilig kan worden samengeleefd met de wolf. Dat gaat dan in eerste instantie uiteraard over de mens, maar uiteraard ook bij uitbreiding over vee – er is verwezen naar paarden, naar schapen – en huisdieren.

Minister, ik denk dat u opnieuw hebt aangetoond dat het INBO dit ernstig neemt, dat het deze zaak ter harte neemt, en dat men op basis van degelijk onderzoek probeert een sluitend net aan maatregelen, ook preventieve, voor te stellen. Laten we hopen dat we daar ook met het definiëren van een protocol van wat probleemwolves zijn, voor een stukje mee een antwoord op kunnen bieden. Dit zal altijd een kwestie zijn van een schakeling van verschillende maatregelen, maatregelen om enerzijds de wolf de ruimte te geven die hem toekomt, en maatregelen om anderzijds de samenleving voldoende te beschermen tegen een potentiële bedreiging door de wolf.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega's, ik wil me vooral aansluiten bij de wijze woorden van collega De Bruyn. Het is nu eenmaal zo dat we zullen moeten samenleven met de wolf. We moeten dus proberen het draagvlak daarvoor verder uit te bouwen. Minister, ik heb van u begrepen dat er tegen 2021 een afgewerkt en doorgesproken protocol zal zijn, maar ik had eigenlijk ook wel graag van u vernomen of er op dit moment al indicaties zijn, op basis van de afspraken die nu op tafel liggen, dat er probleemwolves zouden zijn. Ik had alvast begrepen van het INBO dat dat absoluut niet het geval is. Ik denk dat het dan ook wel heel belangrijk is dat daar op die manier over wordt gecommuniceerd, want ik voel dat de polarisatie groeit, en ik denk dat dat geen goede zaak is, noch voor de mensen die met vee zitten en dus bang zijn voor de wolf, noch voor de wolf zelf, uiteraard. Ik denk dus dat men dat niet moet oppoken en vooral heel correct moet informeren en proberen iedereen ervan te doordringen dat we nu eenmaal zullen moeten proberen samen te leven met de wolf, zonder dat de problemen die daarbij horen, onder de mat worden geveegd. Ik hoor echter ook niet dat dat op dit moment zou gebeuren.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, bedankt voor het uitgebreide antwoord. Ik moet de heer Ceyssens bijtreden. Ik had vorige week nog contact op het terrein, met een boswachter van het ANB, die zelf bij een schapenweide bezig was. Daar waren zelfs twee omheiningen gemaakt: een vroeger, iets lager type en een nieuw type, dat iets hoger is. Dat was gezet door het ANB zelf. De heer Tobback ging er wat licht overheen, maar ik wil opnieuw op deze krantentitel wijzen: 'De wolf redt zichzelf wel'. Dat is nu eenmaal een wild beest. Die zoekt zijn weg wel. We zullen er toch rekening mee moeten houden dat dat toch nog iets anders kan zijn, een wolf hier of een wolf in Duitsland of in Frankrijk. Daarnet is het ook al gezegd: wij hebben toch iets andere omstandigheden, dichter bevolkt, meer verspreid. In dat protocol moet daar toch rekening mee worden gehouden.

In de krant ging het er ook over dat er in de jaren 90 bruine beren waren uitgezet in het gebied van Trento. Geen probleem, tot sommige van die beesten zich niet gedragen zoals de mens verwacht dat ze zich zouden moeten gedragen. Die berenpopulatie was bang van de mens, dus ze hielden zich op de achtergrond, tot er natuurlijk eentje was die het anders zag. Daar moeten we rekening mee houden.

Ik heb het nogal eens gezegd: als er sprake is van één wolf, dan zal die wel afstand houden als een volwassen persoon zich daartegen afzet. Het is echter een andere zaak als die beesten in een roedel gaan jagen. Daar moet men dus ook rekening mee houden, en op voorhand inschatten wat dan het gevolg zal zijn.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik wil me aansluiten bij het pleidooi van de heer Ceyssens. Hij heeft heel duidelijk de standpunten en bezorgdheden meegegeven. Collega's, ik wil jullie echter toch nog even meenemen naar de situatie in de Kempen, met wolf Billy, jullie allen bekend. Dat gaat niet over mensen schrik aanjagen. Dat gaat over feitelijkheden die op het terrein zijn vastgesteld.

Billy is vertrokken in Nederland, waar 65 schapen het leven hebben moeten laten. Dan was er een doortocht in de Kempen, waar het dier tot in de stal kwam en er runderen werden gedood. Mensen hebben moeten vaststellen dat die wolf tot op 50 meter van woningen kwam. Het dier droop wel af als de mensen buitenkwamen, maar vertoonde eigenlijk geen echte schrikreactie meer. Door de ring over te steken in Turnhout kwam de wolf ook in een stedelijke omgeving. Ik moet zeggen dat er op dat moment dan wel heel veel vragen zijn bij het gedrag van zo'n wolf. Minister, ik wil dan ook zeker de vraag ondersteunen om ook naar het buitenland te kijken. Billy heeft zich vervolgens naar Frankrijk begeven. Er wordt aangegeven dat daar ook nog eens 20 schapen en 15 runderen zijn gesneuveld. Uiteindelijk werd die wolf dan als probleemwolf bestempeld. Dat is een hele doortocht en een heel verhaal.

Minister, ik ben dus heel blij dat u ook duidelijk aangeeft te willen bekijken hoe men over de grens daarmee omgaat. Niet enkel het gedrag van wolven op het eigen grondgebied wordt in rekening gebracht, maar ook hoe hij of zij zich elders heeft gedragen. Er zal ook rekening mee worden gehouden dat onze omgeving een verstedelijkte omgeving is, zoals collega Ceyssens aanhaalde. Iedereen gaf op dat moment immers aan dat het onmogelijk was voor een wolf om zich verder in deze omgeving te begeven, dat dat niet goed was, dat dat eigenlijk ook geen goed gedrag was.

Met andere woorden, de reactie van de wolf op mensen, diens gedrag tegenover mensen, moet eigenlijk ook op een of andere manier worden getoetst of alleszins mee in rekening worden gebracht om een beoordeling te kunnen geven. Ik denk dat dat een heel belangrijk gegeven is, dat zeker ook moet worden meegenomen in het kader. Minister, hoe staat u ertegenover om ook dat element mee te nemen bij het protocol?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik zal de vele suggesties zeker meenemen. Ik denk dat het goed is dat we dit jaar een wolvenplan hebben opgesteld. Zoals ik zei: dat de wolf terug is in Vlaanderen, is een uitdaging, en dat wil zeggen dat we daar antwoorden op moeten vinden. Het eerste antwoord was dat wolvenplan. Nu zijn we aan het werken aan een Vlaams kader inzake probleemwolven. Het lijkt me goed dat we ook bekijken hoe andere Europese landen dat doen. Zoals ik zei, wacht ik nu op verdere input, zodat we zo'n protocol kunnen afsluiten en dat protocol vanaf volgend jaar kan worden toegepast, wat belangrijk is.

Sommige collega's hebben verwezen naar sensibilisering. Ik ga daarmee akkoord. Wij doen dat ook, vanuit het ANB. Ik zie ook dat heel veel lokale besturen dat ook doen. Zeker in het Limburgse zie ik veel dat burgemeesters daar ook mee bezig zijn.

Er is ook een wolvententoonstelling geweest in diverse gemeenten, waarmee men eigenlijk al vanaf vrij jonge leeftijd goed informeert. Dat is dus goed.

We kijken naar andere landen, maar het protocol zal inderdaad aangepast zijn aan de Vlaamse situatie. Dat spreekt voor zich, denk ik, want die is anders dan de situatie in Polen of Italië. Dat zit dus goed, denk ik.

Collega Ceyssens, wat dat geval van gisteren betreft waarnaar u verwees, ik zal eens laten bekijken wat daar precies is gebeurd. Ik zal dat zeker opvragen.

Collega Schauvliege, voor alle duidelijkheid, er zijn inderdaad geen indicaties dat er op dit moment probleemwolven zijn. Wij monitoren dat ook sterk. Ik denk dat het ook goed is dat we dat echt wel op de voet volgen, en dat zullen we ook doen.

Ik hoop echt wel dat dat Vlaamse kader dat in opmaak is, ook breed zal worden gedragen binnen het wolvenplatform, en dat we dan volgend jaar weten waar we aan toe zijn.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Het is goed dat dit alles wordt gemonitord. Ik hoop dat dat ook zo behouden blijft. Voor de rest zullen we moeten wachten tot het protocol is afgesloten, en we zullen het daar in de toekomst ongetwijfeld nog wel over hebben.

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik ben nog niet helemaal opgelucht en ben toch wel oprecht ongerust.

Collega Schauvliege, u zegt dat we niet mogen polariseren. Daar ben ik het helemaal mee eens. Echter, je kunt sensibiliseren, maar op een gegeven moment heb je geen antwoorden meer. Er zijn allerlei dingen gebeurd om te sensibiliseren. De minister heeft er ook naar verwezen. Er is een tentoonstelling geweest. Dat is gebeurd met grote groepen veehouders, wat achteraf bekeken eigenlijk niet zo ideaal was, want dan krijg je een heel grote emotionaliteit. Individuele veehouders zijn benaderd.

Op een gegeven moment wordt men echter geconfronteerd met zaken waarvan iedereen op voorhand had gezegd dat ze niet zouden gebeuren. Er werd aan wandelaars gezegd dat hun hond normaal gezien niet in conflict zou komen met een wolf, dat dat geen kwaad kon. Als er dan op een gegeven moment een hond wordt doodgebeten, dan worden we daar wel op aangesproken. De veehouder waarvan vannacht vijf schapen werden doorgebeten, heb ik persoonlijk ervan overtuigd, tot twee keer toe, om schrikdraad rond zijn weide te spannen. Die schrikdraad staat er. Dat is vandaag ook nog geverifieerd, gecontroleerd, vastgesteld en bevestigd door het ANB. Die wolf is daar toch onderdoor gegaan. Op zo'n moment heb je ook als burgemeester geen antwoorden meer, en dat haalt het draagvlak onderuit, dus daar moeten we op inspelen.

Minister, ik wil dus afsluitend mijn pleidooi herhalen dat u al had begrepen en dat ik al heel duidelijk had meegegeven: maak zeker en vast een strikt protocol, want als dat zo vrijblijvend is dat er nooit een wolf in terechtkomt, dan kunnen we daar natuurlijk niks mee. Ik heb daadkracht bij u vastgesteld als het ging over het

verwijderen van de wolf, en reken erop dat die er ook zal zijn voor het maken van een strikt protocol.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.